A° 1863. WOENSDAG 3 Junij. N° 131

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 17.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.............. *f* 1.—
Iedere regel meer .... - 0.20
Andere Advertentien per regel .... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ROTTERDAM 2 Junij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de beraadslagingen voortgezet over het wetsontwerp tot vaststelling van Hoofdstuk IX (Departement van Kolonien) der Staatsbegrooting voor 1863, en wel het eerst over § 3 (landrente). Verschillende sprekers en ook de Minister hebben achtervolgens en bij herhaling daarover het woord gevoerd. Het gold daarbij vooral de vraag, of de Minister voornemens was de zaak der landrenten bij de wet te regelen. Sommigen drongen daarop met nadruk aan, en betoogden dat dit in art. 59 van het Regerings-reglement opgesloten was. Anderen beweerden het tegendeel. De Minister heeft daaromtrent geene bepaalde toezegging gedaan, en verklaard dat eerst het door hem voorgenomen onderzoek en de opmetingen moesten plaats vinden, en dat het hem voorkwam dat er aan eene wettelijke regeling immers voor alsnog bezwaren waren verbonden.

Daarna is beraadslaagd over § 8 (kina-cultuur). De Minister heeft in antwoord op verschillende sprekers gezegd, dat hij nopens die aangelegenheid aan den Gouverneur-Generaal had geschreven, dat hij onderzoek en het nemen van proeven verlangt, waarna eerst eene beslissing kan volgen.

De §§ 9, 10 en 11 (katoen-cultuur, tinmijnen en aankoop van het landgoed Sumbang) gaven tot geene discussie aanleiding.

Over § 12 (consignatie-stelsel) heeft de heer Blom het woord gevoerd. Tot zoo ver is de beraadslaging gevorderd, die morgen ten 11 ure weder zal worden voortgezet.

De Grieksche quaestie is thans definitief opgelost' niet alleen worden onze mededeelingen van gisteren in elk opzigt door Berlingske Tidende bevestigd, maar The Morning-Post zegt, dat de Koning van Denemarken deze week nog het laatste protocol betrekkelijk deze aangelegenheid zal teekenen. Deze acte zal te Kopenhagen worden medegedeeld; daarna zal Prins Wilhelm de kroon uit handen der deputatie aannemen en den troon bestijgen onder den naam van George I, Koning der Grieken. Zoo als te verwachten was, heeft de ex-Koning Otto geweigerd afstand te doen; men heeft zich om deze weigering evenwel geenszins bekommerd. Zoo spoedig mogelijk zal Engeland afstand doen van de Ionische eilanden.

De Weener Botschafter, die menigmaal wordt geïnspireerd door het Oostenrijksch Gouvernement, zegt aangaande het voorstel om de Poolsche quaestie op vredelievende wijze tot een einde te brengen, en waarvan wij gisteren op gezag van de Memorial Diplomatique de voornaamste punten mededeelden: „Indien dit voorstel door de Westersche Mogendheden niet wordt aangenomen, dan is het een duidelijk bewijs dat men het niet eens is over de meening of deze quaestie wel op vredelievende wijze uit den weg kan worden geruimd. Heeft men eenmaal de toevlugt genomen tot den oorlog, dan kan er geen sprake meer zijn van eenvoudige concessien, maar zal er eene scheiding tusschen Rusland en Polen moeten worden tot stand gebragt, welke Oostenrijk zal bevorderlijk zijn, in de onderstelling dat de Westersche beschaving zoodanig een invloed zal uitoefenen, dat de Polen geene pogingen zullen doen om de scheiding tusschen de Duitsch-Poolsche provincien te bewerken, aangezien die reeds sedert langen tijd alle weldaden van de Duitsche beschaving hebben genoten. Oostenrijk zal evenwel zorgvuldig vermijden om zich bij een eventuelen oorlog aan te sluiten, en zoo veel mogelijk waken dat ook Pruissen of een andere Duitsche Staat in dien strijd een werkdadig aandeel nemen. Men ziet dat Oostenrijk voornemens koestert, die uitstekend met zijn eigenbelang strooken, en wij vreezen of de Westersche Mogendheden eene coalitie met dezen Staat zullen sluiten.

De Memorial Diplomatique van heden zegt dat de drie interveniërende Mogendheden thans bepaaldelijk zijn overeengekomen een congres te beleggen, ten einde den duurzamen vrede voor Polen te verzekeren, en dat de onderhandelingen geopend zullen worden zoodra Rusland tot dit plan zal zijn toegetreden.

Zoo als onze lezers uit de Parijsche correspondentie zullen bemerken, hebben de kandidaten der oppositie, althans voor zoo ver betreft de hoofdstad, in den kiesstrijd grootendeels de overwinning behaald.

Het adres van antwoord op de troonrede, door Victor Emmanuel gehouden, is in de jongste zitting van de beide takken der Wetgevende Magt in Italië goedgekeurd. De Senaat verklaart het werk der vurig gewenschte éénheid met kracht te zullen doorzetten, en de loyale medewerking van dit ligchaam wordt der Regering toegezegd, om de algemeene organisatie van den Staat te voltooijen.

BUITENLAND.

ENGELAND.

Londen 1 *junij*. — The Economist wijdt een vertoog aan de vergelijking tusschen de twee Koninklijke aanspraken, dezer dagen, nagenoeg gelijktijdig, door de Koningen van Italië en Pruissen aan de Wetgevende Vergadering hunner Rijken gerigt, de eerste tot opening, de andere tot sluiting der Zitting. Grooter contrast, zegt The Economist, kan men zich moeijelijk voorstellen. De beide Vorsten zijn wettige Souvereinen, beide fier op hun geslacht en op hunne magt, en beide naar een militair doel strevende, maar hierbij houden ook alle punten van overeenkomst op. Victor Emmanuel, een tot overmoed toe dapper soldaat in het veld, maar wiens karakter door overdreven zucht naar zinnelijk genot ontsierd wordt, heeft zich, volgens den wil zijns Volks, ruiterlijk tot den eersten gids er van in het staatkundige verklaard. Dien ten gevolge wordt hij geliefd, spreekt tot zijn Parlement als tot een ligchaam dat vertrouwen in hem stelt en kan stellen, en behoeft alleen van de magt te gewagen, door deze Vereeniging aan het land verzekerd. De Koning van Pruissen daarentegen, een soldaat der parade, van een zuiver persoonlijk karakter, maar bekrompen en bijgeloovig, is vervuld met theorien van bijzondere voorregten en van eene mystieke verpligting om de vroeger door God den Troon geschonken magt ongeschonden te handhaven. Derhalve spreekt hij zijn Parlement toe op den toon van een vertoornd zaakgelastigde, twist, terwijl zijn Volk van hem vervreemd en zijn land van allen invloed in Europa beroofd is, met de Volksvertegenwoordigers over hunne privilegien en zijne prerogatieven, en schorst hunne zitting, om, als zij terugkomen, den onvruchtbaren strijd te hervatten. Het gemis van vertrouwen tusschen Koning en Parlement wijst maar al te duidelijk den afstand tusschen kracht en krachteloosheid aan.

De troonrede van Victor Emmanuel zal, meent The Economist, in Engeland veel genoegen geven, waar men niets levendiger wenscht dan Italië volkomen en en in alles onafhankelijk, zoowel van Frankrijk als van Oostenrijk, te zien, en het is deze onafhankelijkheid op welke iedere zinsnede zijner troonrede wijst. In twee jaren tijds hebben de soldaten van Italië zich tot een goed gedisciplineerd leger gevormd, dat driemaal honderdduizend man sterk en het gansche land door bemind is. De spoorwegen zijn tot de grenzen der Zuidelijke provincien uitgestrekt. Zes handelsverdragen zijn gesloten, en „de vrijheid levert overal hare gewone vruchten, orde en welvaart, op." De troebelen in het Zuiden worden met medewerking der nationale garde gedempt, en Frankrijk is bereid tot dit doel met Turijn mede te werken. Europa heeft aan de vraag van Italië naar kapitaal beantwoord, en „het is eene schuld van eer aan dit vertrouwen met bereidwillige opofferingen te beantwoorden." Alleen ten opzigte der zeemagt is de Koning verpligt zich tot het uiten zijner hoop voor de toekomst te bepalen, en de behoefte aan het bezit daarvan wordt levendig door een Koning gevoeld, wiens vurigste wensch het is „dat de Natie op de krachten harer eigen wapening moge steunen, en dat zulks door geheel Europa (derhalve ook te Parijs) erkend moge worden." De rondborstige uiting dezer zienswijze heeft te Parijs eenig opzien verwekt, maar zal in Engeland op hare waarde geschat worden, waar de grootste sympathie voor Italië, die zich welligt eenmaal door een verbond tot vrijmaking der Middellandsche Zee vertoont, uit de vrees voor de verwisseling van het Fransch voor het Oostenrijksch overwigt voortspruit. Zoodra toch Italië geen vrees voor een Franschen of Oostenrijkschen inval meer behoeft te voeden, zal het eene gewigtige, eenmaal misschien eene beslissende stem in het reeds zoo lang dreigend Oostersche vraagstuk kunnen uitbrengen. In één woord, de troonrede van Victor Emmanuel is eene mannelijke rede, die een Engelsch Minister zou waardig zijn, en te opmerkelijker omdat de behandeling van alle constitutionele vraagstukken daarin vermeden wordt.

En nu wende men, dus gaat The Economist voort, den blik naar Pruissen. In dat groote Land schijnt geen der hinderpalen te bestaan die in Italië gevreesd worden; zijne provincien zijn naauw aaneengesloten; er bestaat geen vrees voor verbrokkeling; het heeft eene krachtige Regering, het leger behoort tot de eersten der wereld, de verdedigingskracht des lands wordt door eene gewapende bevolking ondersteund, en ondanks dat alles is Pruissen van den rang eener eerste Mogendheid tot dien van een Duitschen Federalen Staat afgedaald. Wat The Economist de bigoterie des Konings en de schooljongens onbeschoftheid zijns eersten Ministers gelieft te noemen, heeft een twist tusschen Troon en Volk veroorzaakt, die alle werkzame kracht verlamt. Vervolgens geeft The Economist een overzigt van het in de laatste dagen te Berlijn gebeurde, en zegt dan dat de oplossing die de Koning van Pruissen aan de zaak gegeven heeft, toen hij de zitting verdaagde met te zeggen dat hij zich ten sterkste tegen alle poging tot weigering der oorlogsbehoeften verzetten zou, maar tevens de hoop op eene latere schikking met de Vertegenwoordiging uitte, in het geheel geen oplossing is, terwijl Pruissen intusschen geheel verlamd en de Keizer der Franschen meester van den toestand gelaten wordt. „Duitschland, — dus eindigt het artikel, — dat, ware het vereenigd geweest, het Poolsche vraagstuk met een enkel woord had kunnen beslissen, is thans tot eene vermenging van Staten verlaagd, waarvan de eene door de andere geneutraliseerd en het uitzigt op een duurzamen vrede tot in het oneindige verschoven wordt. Het nieuwe Koningrijk Italië, zóó nieuw dat het zelfs geen eigen munt heeft, telt zoo doende meer in Europa, en heeft meer waarde voor de wereld en voor den vrede, dan eene groote militaire Mogendheid gelijk Pruissen, die met algemeene toestemming den rang van vijfde Groote Mogendheid inneemt."

FRANKRIJK.

PARIJS 1 Junij.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Heden namiddag ten 4 ure is men aangevangen met de opening der stembussen. Gisteren avond met klokslag van 6 ure werden zij voor den eersten dag gesloten, behoorlijk verzegeld en naar de mairiën overgebragt, alwaar zij dezen nacht werden bewaakt door compagnien infanterie van linie. Dezen morgen ten 7 ure werden zij teruggehaald, en ten 8 ure ving de inlevering der stembiljetten weder aan.

Uit alle arrondissementen dezer hoofdstad verneem ik dat een zeer groot aantal kiezers is opgekomen en dat alle werkzaamheden geregeld haren gang zijn gegaan. Aanstaanden donderdag morgen ten 10 ure zal voor deze hoofdstad de verificatie der stemming ten stadhuize plaats hebben.

Aangaanden den uitslag kan ik u voor 't oogenblik het volgende mededeelen: La Presse, die mij zoo even in handen komt, behelst daaromtrent dat in het 2de onder-kiesdistrict gekozen is Thiers, met 11,112 stemmen; op den Regerings-kandidaat Devinck waren 9857 stemmen uitgebragt; in het 3de gekozen Emile Ollivier met 18,651 stemmen, tegen 9957 uitgebragt op den Regerings-kandidaat Varin; in het 4de gekozen Picard met 17,046 stemmen, terwijl de Regerings-kandidaat Perrot er slechts 6487 op zich vereenigde; in het 5de gekozen Jules Favre met 18,655 stemmen, tegen slechts 8507 op den Regerings-kandidaat Levy uitgebragt, die tevens maire van het arrondissement is; in het 6de onder-kiesdistrict verkreeg niemand de volstrekte meerderheid, zoodat er eene overstemming moet plaats hebben; de stemmen waren aldus verdeeld: Guéroult, Cochin en Prévost Paradol, alle drie kandidaten der oppositie, kregen respectievelijk 10,717—6000 en 2200 stemmen, terwijl de Regerings-kandidaat Fouché-Lepelletier er 9223 bekwam.

Voorts meldt Le Temps heden avond, zonder juiste cijfers op te geven, dat de kandidaat der oppositie Havin, hoofdredacteur van Le Siècle, in het 1ste onderkiesdistrict is verkozen, terwijl La France op gelijke wijze mededeelt dat de kandidaat der oppositie Darimon in het 7de onderkiesdrict de zege heeft behaald.

De uitslag in de achtste en negende circonscriptie — waar, zoo als bekend is, de oppositie de heeren Jules Simon en Eugène Pelletan tegen de Regerings-kandidaten Koenigswarter en Picard heeft overgesteld — heb ik nog niet kunnen vernemen.

Voorloopig mag de oppositie zich geluk wenschen met deze zeer gunstige resultaten, en de Regering? Wat moet zij thans concluderen uit de in 't oog springende demonstratie, om van niets anders te gewagen, gelegen in de verkiezing van Thiers, in weerwil van de ijverige pogingen harer slaafsche aanhangers, van ministeriële circulaires en langs allerlei wegen uitgeoefende pressie?

Het Gouvernement zal zich toch wel niet er op willen beroepen dat het één middel, door de wet aan de hand gegeven, buiten toepassing liet. Er zal toch wel eene reden voor bestaan hebben, dat men, in weerwil der voorloopige waarschuwingen, geene hinderpalen aan de kiesvergaderingen heeft in den weg gelegd, althans ze niet door den sterken arm deed uiteen jagen. Trouwens hebben er niet veel bijeenkomsten plaats gehad dan bij particulieren, doch ook deze waren van staatkundigen aard en van meer dan 20 personen, zoodat zij in de termen der verbodsbepaling vielen. Van slechts eene eigenlijk gezegde meeting te Parijs heeft men gehoord. Zij was bijeengeroepen door den maire van het 11de arrondissement Frederic Lévy, den officieelen tegenstander van Jules Favre. Die vergadering moet uit meer dan 2000 personen hebben bestaan en had plaats in de stedelijke school van de wijk „Prince Eugène." Na langdurige deliberatie is de vergadering echter uiteengegaan, onder het aanheffen van den kreet: Leve Jules Favre!

Daaruit moge de Regering de les putten, dat zoo dikwijls men het eigenlijke volk in grooten getale bijeenroept, de kreet die er uit zal opgaan, zonder twijfel liberaal luidt.

Nog in het laatste oogenblik als het ware, heeft Ernest Baroche van zijne candidatuur te Versailles afgezien, hetgeen hij publiek maakt in een schrijven, waarin o. a. voorkomt „dat de Keizer persoonlijk den wensch heeft te kennen gegeven dat hij van die candidatuur mogt afzien."

Het zal geen betoog behoeven, dat de Parijzenaars in hunne koortsachtige opgewondenheid vooral heden zich zeer weinig hebben kunnen inlaten met de buitenlandsche aangelegenheden. Wat overigens nog eenige afleiding gaf, waren de wedrennen in Longchamps gehouden. De groote prijs van fr. 100,000, door de stad Parijs geschonken, is door een Engelsch paard, The Ranger, behaald, terwijl La Toucques, een Normandisch merrieveulen, het tweede aankwam. Van de vijf ingeschrevene paarden was dit laatste alleen van Franschen oorsprong.

— In het ontwerp-adres van den Italiaanschen Senaat in antwoord op de troonrede wordt opgemerkt dat tusschen de verschillende magten in den Staat overeenstemming heerscht om het werk der eenheid van Italië met spoed voort te zetten. Tevens wordt in het adres de goedkeuring van den Senaat over de conventie met Frankrijk tot beteugeling der rooverijen uitgedrukt, terwijl ten slotte de loijale medewerking van dat Staatsligchaam, tot voltooijing der algemeene organisatie van den Staat, toegezegd wordt. Het adres is vervolgens aangenomen.

— Uit Turijn schrijft men dat de Koning den 7 dezer, ter gelegenheid van het nationale feest, eene groote revue houden zal, aan welke, behalve de nationale garde en het garnizoen van Turijn, het militair collegie van Asti, de militaire kavalerieschool van Pignerol, de militaire school van Isnée, het te Veneria in bezetting liggend artillerie-regement en verscheiden andere troepen deel zullen nemen.

Volgens het officieel dagblad van Turijn, hebben de openbare inkomsten van Italië in de vier eerste maanden van 1863 de gezamenlijke som van 62,391,842 francs bedragen, terwijl zij in dezelfde maanden van 1862 slechts 59,751,630 francs bedroegen, hetwelk dus een verschil van 2,640,212 francs in het voordeel der vier eerste maanden van het tegenwoordig jaar oplevert.

— Volgens een telegram uit Turijn heeft Z. K. H. Prins Humbert de inwijding van het groote kanaal, dat naar graaf di Cavour genoemd wordt, bijgewoond, te midden van eene ontzettende volksmenigte.

— Brieven van Sint Helena zeggen dat Oldhouse, de vroegere woning van Napoleon I, nog voortdurend druk bezoek van vreemdelingen ontvangt. De meeste officieren en passagiers van de schepen welke het eiland aandoen willen met die historisch beroemd geworden plek kennis maken. Op een enkelen dag had men een zestigtal personen van allerlei rang geteld, die, in weêrwil van den afstand en de moeijelijkheden van het vervoer, te Longwood hunne namen op het register der bezoekers hadden doen inschrijven.

— Het Madridsch dagblad Epoca van 29 mei zegt dat de baron Rothschild den volgenden dag bij de Koningin ten gehoore zou worden toegelaten. Voorts dat de aan St. Domingo verleende amnestie zich zeer ver en zelfs tot diegenen uitstrekt welke door het vorig bewind niet begenadigd waren, zoodat ook Baez en zijne medestanders naar St. Domingo zullen kunnen wederkeeren. Naar Cuba is bevel gezonden tot het sloopen der muren van Havannah.

DUITSCHLAND.

Berlijn 31 *mei*. — De Koning moet nog niet stellig besloten hebben of hij den raad zijner lijfartsen Lauer, Grimm en Böger volgen en zich naar de baden van Karlsbad begeven zal. De Kroonprins is naar Bromberg vertrokken, om zijne inspectiereis in de provincien Pruissen en Pommeren aan te vangen. De Kroonprinses volgt hem eerstdaags. Niet voor in het begin van julij keeren zij te Potsdam terug.

— Vrij algemeen houdt men zich overtuigd dat er octroijeringen op til zijn. De nieuwe drukperswet zou reeds gereed, hoewel nog niet onderteekend wezen. Ofschoon de inhoud er van nog niet bekend is, gelooft men toch dat die wet veel overeenkomst met de Fransche hebben zal, en dat de maatregelen tegen de drukpers spoedig door maatregelen tegen de vereenigingen zullen worden opgevolgd. Dat bovendien ook nog eene geoctroijeerde kieswet te wachten zou zijn, vindt daarentegen weinig geloof.

— Bevestigt het zich dat de heer von Bernuth tot Regerings-president te Dantzig benoemd zal worden, dan geraakt het in deze oogenblikken bijzonder gewigtig ambt van politie-president te Berlijn daardoor vacant. Ofschoon het tegenwoordig Regeringsstelsel toegedaan, heeft de heer von Bernuth toch steeds in de waarneming van dat ambt eene zekere gematigdheid en terughouding aan den dag gelegd.

— Bij zijne terugkomst in Gumbinen wordt den heer von Bockum Dolffs, wiens handelwijze jegens den Minister, toen hij als vice-president de werkzaamheden van het Huis der Afgevaardigden leidde, de bekende beslissende botsing heeft veroorzaakt, zoowel in de stad als ten platten lande eene bijzonder feestelijke ontvangst bereid.

— In Regeringskringen wordt hier verzekerd dat Oostenrijk het voorstel, om naar het sluiten van een wapenstilstand tusschen de Russen en Polen te trachten, stellig van de hand heeft gewezen. Ofschoon in die kringen de hoop veld wint dat de Westersche Mogendheden er niet in slagen zullen het Weener Kabinet tot eene gemeenschappelijke handeling tegen Rusland te bewegen, meenen gewoonlijk goed ingelichte personen de zaak niet zoo geruststellend te mogen inzien.

Per Telegraaf.

Parijs 2 Junij.

In het departement der Bouches du Rhône zijn de heeren Berryer en Marie verkozen. De verkiezing van Thiers in het noorden is twijfelachtig. Te Valenciennes is hij niet gekozen. In het 7de district moet eene herstemming plaats hebben. In het departement der Beneden Seine zijn de Regerings-kandidaten gekozen. Ook in het 6de district moet herstemming geschieden. Te Straasburg is Bussières met 21,353 stemmen gekozen, terwijl Barrot er slechts 6363 had. Te Tours zijn de kandidaten der Oppositie gekozen, uitgenomen in het 6de district, waar eene herstemming noodig is.

Le Constitutionnel constateert de nederlaag van een aantal kandidaten der Oppositie, waaronder Dufaure, de Montalembert, Barrot, Dupont de l'Eure enz. Dat blad zegt dat de overwinning der Oppositie te Parijs door verdeeldheid onder de vrienden der Regering, door de houding van La France te weeg gebragt, begunstigd is. In alle departementen, zegt Le Constitutionnel, zegevieren de Regerings-kandidaten.

De Minister van Eeredienst heeft, in een schrijven aan de bisschoppen, die het bekende antwoord op de consultatie betreffende de candidatuur van Brame geteekend hebben, hun de les gelezen en te kennen gegeven dat dit antwoord strijdig is met de verpligtingen van hun ambt, en eene magtsoverschrijding tegenover den Staat, weshalve de Regering vast besloten heeft alle openbaarmaking door de pers van zonder verlof vergaderde bisschoppen te verbieden.

Tweede depèche.

In het departement der Loire is de oppositie-kandidaat Dorican gekozen; in het departement Loire-inférieure, de heer Lanjuinais. In het departement van den Boven-Rijn moet eene herstemming plaats hebben; de heer West verkreeg daar 11,200, de heer Migeon 8500 en de heer Keller 6000 stemmen. Te Besançon hebben de heeren de Montalembert en de Mérode eene nederlaag van 10,000 stemmen geleden.

Turijn 1 Junij.

Het ontwerp adres van antwoord op de troonrede is in de Kamer zonder discussie aangenomen. Ook is aangenomen een ontwerp, de subsidiën voor de emigratie betreffende.

Konstantinopel 1 Junij.

Fuad-pacha is benoemd tot groot-vizier; hij behoudt de portefeuille van oorlog.

Sultan Ahmed Khan, van Herat, is overleden. Zijn zoon zet de verdediging dier stad voort.

New-York 23 Mei.

De verbittering der bevolking in het Westen neemt toe en de inhechtenisnemingen te Washington worden veel talrijker. De President Lincoln heeft het vonnis van Vallandigham veranderd in eene verbanning buiten de Federale liniën. Er loopt een gerucht dat de President der Zuidelijken Davis een inval in Maryland en Pensylvanië voorbereidt.

Tweede depèche.

Generaal Grant heeft den Federalen generaal Pem-

berton den 16den aangetast, nabij het fort Edwards. Laatstgenoemde was genoodzaakt terug te trekken. De verliezen aan weêrszijden waren zeer groot. De Geconfedereerden hebben de haven van Hudson gebombardeerd, doch zonder gevolg.

Londen 2 Junij.

Koffij flaauw. **Suiker** stil. **Rijst** prijshoudend. **Metalen.** Engelsch Tin 128/; Schotsch IJzer 50/3 a 50/6. **Talk** in loco 43/, Oct./Dec. 46/. **Oliën.** Raap- £ 49, Patent- £ 51.4/ a 52, Lijn- £ 45.3/ a 46. **Boter.** Fries. 84/.

De stoomschepen City of New-York en Witch of the Seas zijn alhier aangekomen, het eerste van New-York met berigten van 22 mei.

Goud. Agio 48¾. **Wissel** Londen 164. Illinois 113½. **Katoen.** Middl. 50 a 53. **Granen** dalende; het laatste van Australië met 25.000 oncen Goud.

Liverpool 2 Junij.

Katoen. Heden zijn 3000 b. afgedaan.

Berlijn 2 Junij.

Rogge 45½, op lever. 45½. **Raapolie** 14½, op levering 14½.

LONDEN 2 Junij.

Geconsol. 3 pc. 92. Rusland 1862 5 pc. 92½. Spanje 3 pc. 55; dito Passive 34⅞; dito Cert.-Coup. 12½. Turksche Cons. 51½. Portugal 1853 3 pc. 50; dito 1862 50. Mexico 3 pc. 35. Grenada, Uitg. 9¾. Venezela 3 pc. 25¾; dito 6 pc. 58½; dito Uitgestelde 13½. Grieken 1824 5 pc. 33. Vereenigde Staten 5 pc. 62; dito 6 pc. 66. Illin. Shares 68½; dito Bonds 72. Wissel 3/m. Amst. 11.18.

PARIJS 2 Junij.

Frankrijk 3 pc. 69.55; dito 4½ pc. 96.90; Crediet Mobilier 1400. Fr. Oostenr. Spoorw. 460: Russ. dito 131. Spanje 3 pc. —; dito 2 pc. —. Italië 72.75. Wissel Amst. 212½; dito Londen —; dito Hamburg —. (Slotkoers) 3 pc. —.

ANTWERPEN 2 Junij.

Belgie 4½ pc. 99 15/16; dito 2½ pc. —. Oostenr. Metall. 5 pc. 67 9/16; dito Nation. 71½; dito Crediet Actien 441. Spanje 3 pc. —; dito 2 pc. —. Crediet Guillon —.

BERLIJN 2 Junij.

Pruissen 4½ pc. 101⅛. Oostenrijk Metall. 5 pc. 68½; dito Nation. 5 pc. 72½. Russ. Stiegl., 5de serie 90⅝; dito dito 6de serie 96; dito 1862 5 pc. 92½; dito Nieuwe 3. pc. 58½. Wissel Amsterdam 142½; dito Londen —. Disconto —.

WEENEN 2 Junij.

Metall. 5 pc. 75.20; dito Nation. 5 pc. 80.60. Bank-Actien 791; Crediet-Actien 192. Loten 1860 —.—. Fr. Oostenr. Spw. 203. Nieuwe Lombarden —. Wissel Londen ƒ 110.70. Disc. —.

FRANKFORT 2 Junij.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 65½: dito Nation. 5 pc. 70½; dito Loten 1860 —. Spanje 3 pc. 50½; dito 2 pc. 48. Wissel Londen 118½; dito Weenen 105½. Disconto —.

HAMBURG 2 Junij.

Rusland N. 3 pc. 56½. Spanje 3 pc. 48; dito 2 pc. —. Mexico 35½. Vereinsbank —. Wissel Londen —; dito Amsterd. 35.75. Disc. —.

MADRID 1 Junij.

Spanje 3 pc. 48.90; dito 3 pc. 53.20.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 2 Junij.

In het **BIJVOEGSEL** *dezer Courant is een* **uitvoerig verslag** *opgenomen van de heden gehouden* **Zitting** *van de* **Tweede Kamer der Staten-Generaal,** *enz.*

Het programma voor de 7de uitvoering der muziekstukken in de officieren-societeit der dd. schutterij alhier, op woensdag 3 dezer, des avonds ten acht ure, luidt als volgt: 1. Marche L'Excursion, van Zianer; 2, Air (place au Factotum) Barbier de Seville, van Rossini; 3, Grande Valse, Souvenir d'Eischen, van Humblet; 4, Ir. Potpourri sur L'Étoile du Nord, van Meijerbeer; 5, Ouverture composée par Auber, pour l'Inauguration de l'Exposition universelle à Londres 1862, transcriptie W. Hutschenruyter; 6, Redowa le Bouquet de Noces, van Patric; 7, Grande Fantaisie concertante et variations sur des motifs de l'Opera La Somnambule de Bellini, pour Flautino; Hautbois, Clarinettes en Mi b et Si, Trompettes et Cornet à Pistons, Cors-Sax Alto et Bariton (gevraagd), van Bender; 8, Pas Redoublé, van Clement.

Naar men verneemt heeft Z. M. de Koning den heer mr. van Maanen, procureur-generaal bij den Hoogen Raad, benoemd tot grootofficier der orde van de Eikenkroon.

Naar aanleiding der ingekomen berigten omtrent de reize en behandeling aan boord der booten van de Peninsular and Oriental Steam Navigation Company naar Indië, Batavia via Singapore, hebben wij ter inzage gehad informatien van den kant eener alom bekende en geachte eerste firma te Batavia, een der firmanten van welke eerst kortelings met de Engelsche mail uit Europa was teruggekeerd, vergezeld van eene groote familie, vele kinderen en dames, aan zijne zorgen toevertrouwd, welke personen allen hoogst voldaan waren over de behandeling, tafel enz. aan boord der booten van de Engelsche overlandmail. Dienende zulks ter informatie aan belanghebbenden.

Bij de ll. zaturdag plaats gehad hebbende stemming voor leden van het Polderbestuur van de polders Berkel en Rodenrijs, is herkozen als dijkgraaf de heer J. P. van Aalst, met 1455 stemmen, en als lid van genoemd bestuur de heer J. Koot, met 1276 stemmen van de 1517 uitgebragte stemmen.

Aan Het Volksblad ontleenen wij nog de volgende berigten uit Kaapstad van 20 dezer.

Onder de plannen der Regering, om te voorzien in den minder gunstigen toestand der finantien, noemde men ook het belasten van de wol bij uitvoer met eene halve penny op het pond; een voorstel dat reeds vroeger gedaan, doch alles behalve gunstig door het Parlement opgenomen was. Intusschen blijkt zulks niet bepaald uit de openingsrede, door den Gouverneur in het Parlement uitgesproken. Het Volksblad meent, dat de Vertegenwoordiging niet bereid zal worden bevonden om kort vóór de nieuwe verkiezingen hare stem te schenken aan eenige verhooging of drukkende verzwaring der belastingen, waarvan het grootste deel komt ten laste van de grondbezitters, met andere woorden van de blijvende bevolking, en zeer weinig zal drukken op den handelstand, of de vlottende bevolking, welke zich haast om een bijeengegaard fortuin in haar Vaderland te gaan verteren. De verlangde nieuwe maatregelen tot een beter bestuur over de wegen en het brengen van hoog noodige wijzigingen in het binnenlandsch beheer zijn wederom verschoven.

Gunstiger oordeel velt Het Volksblad over het plan om den reeds gemaakten spoorweg geheel onder contrôle der Regering zelve te brengen, zoomede over het toegezegde wetsontwerp om aan landbouwers, die besproeijingswerken willen ondernemen, voorschotten te doen tegen eene rente van 6 pct., onder verband van hunne landhoeven.

Met grond mag men hopen dat de Kowie eindelijk bevaarbaar zal worden gemaakt; reeds zijn er twee geregelde kustvaarders op.

Onder de kerkelijke nieuwsberigten komt voor, dat zekere boer, P. Swanepoel, in de gemeente van Prince Albert, na reeds vroeger £ 300 voor eene nieuwe in aanbouw zijnde kerk te hebben bijgedragen, daartoe thans nog het vorstelijk geschenk van £ 3000 beschikbaar stelde. In de Kaapstadsche gemeente was overigens eenige stoornis ontstaan, doordien de kerkeraad zijne beslissing eene maand uitgesteld had op een voorstel van ds. Spijker (die zich door toenemende ziekelijkheid belet vindt zelf geregeld de dienst waar te nemen) om het aanbod van ds. N. J. van Warmelo goed te keuren, om de dienst een half jaar voor hem waar te nemen. De grond van het bezwaar des kerkeraads zou daarin gelegen zijn dat laatstgenoemde predikant in de kolonie nog niet gelegitimeerd was.

De zaken in de Transvaalsche republiek beginnen een veel rustiger aanzien te krijgen, en men hoopt dat de vrede voor goed hersteld zal zijn.

Vijf en twintig kisten met boeken en oorspronkelijke handschriften, vormende een groot deel van sir George Grey's geschenk aan de publieke boekerij van de Kaap, zijn met de mail-stoomboot Cambrian aangekomen. De hooge waarde van het ontvangene kan daaruit afgemeten worden dat het voor £ 10.000 was verzekerd. Er is een comité aangesteld om de kamers in orde te doen brengen, bestemd voor de Grey-boekerij, voor welk doel nog eene som van £ 600 beschikbaar is, bijeengebragt door inschrijvingen van ingezetenen der Kaapstad.

Over de Bergrivier is een kolossale en soliede brug van 375 voet lang thans afgewerkt. Zij voldeed bij de genomene proeven uitmuntend.

Het Volksblad behelst een uitvoerig verhaal omtrent de schipbreuk van het schip Willem de Zwijger, waaraan wij het volgende ontleenen:

Het Ned. schip Willem de Zwijger, 743 ton, kap. W. L. van den Dries, verliet op 31 januarij jl. Banjoewangie, bestemd voor Amsterdam. De equipage bestond uit 21 koppen en er waren geen passagiers aan boord. Tot aan Kaap Receiffe ging de reis goed, hoewel men eenigzins met tegenwinden en hooge zeeën te kampen had. Vervolgens had het schip 8 dagen stormweêr bij het Rif. Op 28 maart kreeg men beter weêr tot in den nacht van 29 of 30 daaraanvolgende, toen het schip vergaan is. De reden dat het ongeluk gebeurde was dat op 29 maart, 's middags ten 12 ure, Kaap Infanta gepeild werd, en men bevond dat men naar gissing 6 mijlen van het land af was. Tot 's avonds 10 ure van dien dag zeilde men met eene ligte koelte. Op dien tijd was er weinig wind en ten 12 ure was het weder geheel stil. Weinig kon men toen van het land zien, daar, hoewel in den tijd van kwartiermaan, de lucht echter zeer betrokken was. Men hoorde onrustbarende stroomravelingen bij het schip, maar men was onzeker van de rigting. Ten 1 ure meende men brandingen te hooren in de verte. Behalve die stroomravelingen was het weder weer stil, maar er liep eene hooge deining van het Zuiden, die het schip, waar geen stuur in zat, dwars naar den wal zette, ten gevolge waarvan het ten 2 ure op de rotsen kwam, en den eersten stoot ontving, die later door meer anderen werd gevolgd. In minder dan 5 minuten was het roer afgestooten, het schip van achteren verbrijzeld, zoodat de kajuit en de kerk plotseling vol water stonden. Men beproefde toen zoo spoedig mogelijk de booten uit te zetten, ten einde voor eigen levensbehoud te zorgen. Dit gelukte. Twaalf man sprongen in de middelboot (de groote boot had men niet uit kunnen krijgen), en negen man in de giek, waaronder de kapitein en de stuurlieden. De middelboot kwam door de branding ten 5 ure des morgens aan de kust van Martha's Baai, digt bij Bredasdorp (dit punt is op de kaart niet bekend), en de giek eerst des middags ten 12 ure (waarvan de manschappen doornat waren en vreeselijken honger en dorst hadden), aan Struisbaai. Bij het verlaten van het schip dacht men niet anders dan aan het behoud van het leven, daar het gevaar zeer groot was. Alleen kon men nog in der haast de scheepspapieren in veiligheid brengen. Aan Martha's Baai aangekomen zagen de schipbreukelingen een rijpad dat zij volgden, en na 1½ uur geloopen te hebben, kwamen zij bij een boer, Zwart genaamd, teregt, die hen met de meeste gastvrijheid behandelde. Een paar dagen bleven zij daar, niets anders denkende dan dat hunne officieren in de kleine boot den dood in de golven gevonden hadden. De giek waarin de kapitein en de stuurlieden waren, zoo als reeds boven gemeld is, kwam aan Struisbaai behouden aan. Aldaar vond men den heer Martin, een agent van de heeren Barry en Neven, die alles in het werk stelde om de zeelieden van dienst te zijn. Hij zond dadelijk eene expresse te paard naar die heeren om hen van het ongeval kennis te geven. Op denzelfden avond kwam een klerk uit Breda'sdorp door die firma afgezonden, om den kapitein te adsisteren, die toen den volgenden morgen den kapitein en den eersten stuurman van der Valk naar Breda'sdorp vergezelde om van daar het andere volk en het schip op te gaan zoeken. Men moest om daartoe te geraken de woning van Zwart voorbij, waar men tot groote vreugde de andere schepelingen ontmoette. In den avond van 31 maart waren de kapitein en de stuurlieden op het strand, maar daar het toen zeer donker was, stelde men het uit tot den volgenden morgen om het schip in oogenschouw te nemen. Men bemerkte toen dat het vaartuig een totaal wrak was, zijnde de ijzeren masten van het dek afgebroken, en met de ra's en zeilen over boord geworpen. Het strand was bezaaid met leege suikermanden, en van de 450 balen tabak waren er slechts 40 aan den wal gekomen. Ten naastenbij moet het wrak en de lading bij elkander een £ 180 hebben opgebragt bij de publieke verkooping op 7 dezer.

De kapitein en de overige manschappen zijn vervolgens per ossenwagen of per kar van Breda'sdorp naar de Kaapstad vervoerd. Daar de schipbreukelingen alles verloren hebben, worden pogingen aangewend om hen te hulp te komen; reeds is ca. £ 30 bijeengebragt. De kapitein en de drie stuurlieden zullen met de mail-stoomboot naar Europa vertrekken, terwijl het scheepsvolk zich nog in het Zeemanshuis bevindt.

Kralingen 1 *junij.* — Bij den Burgerlijken Stand alhier zijn in mei ll. aangegeven 11 geborenen, 12 overledenen en gehuwd 7 paren.

Pernis 26 *mei.* — Heden heeft zich alhier eene commissie geconstitueerd tot oprigting van een Nationaal gedenkteeken voor november 1813 enz., en is benoemd tot voorzitter de heer A. A. J. C. Cremer, burgemeester; tot secretaris de heer W. D. J. C. Hirschmann, en tot thesaurier de heer J. Donkersloot.

Heinenoord 1 *junij.* — Voor zoover den betrokken adressanten bekend, is door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken nog geene beslissing genomen of advies uitgebragt betrekkelijk de sedert den 10 februarij 1863 bij zijn departement aanhangige quaestie, aangaande het reeds vroeger vermelde Raadsbesluit dezer gemeente dd. 19 nov. 1862.

's Gravenhage 2 *junij.* — Het geschenk gisteren door het collegie van den Hoogen Raad aan den Procureur-Generaal, bij gelegenheid van zijne 25jarige dienstvervulling bij dat collegie aangeboden, bestond, naar wij vernemen, in een zilveren opzettelijk daartoe vervaardigden gedenkpenning, aan de eene zijde voorstellende het borstbeeld van den heer mr. G. A. G. van Maanen en aan den anderen kant voorzien van een toepasselijk opschrift ter herinnering aan de dagen van 1 junij 1838 en 1 junij 1863. Ook zijn er gelijke bronzen medailles geslagen, waarvan exemplaren aan den feestvierende en aan de leden van den Hoogen Raad zijn uitgereikt.

— In de zitting van den Gemeenteraad alhier is heden onder anderen ingekomen een voorstel van Burgemeester en Wethouders tot aanvaarding van 5 portretten, benevens van een tafereel van Aart Schouman, afkomstig van het genootschap „Kunstliefde spaart geen vlijt," en onder zekere voorwaarden ter plaatsing in de geschied- en oudheidkundige verzameling aangeboden door de Vereeniging tot beoefening der geschiedenis van 's Gravenhage. Overeenkomstig het voorstel van Burgemeester en Wethouders is besloten dat aanbod te aanvaarden en te dier zake 's Raads erkentelijkheid aan genoemde Vereeniging te betuigen. Voorts is ingekomen een voorstel van Burgemeester en Wethouders, strekkende om aan hen magtiging te verleenen ten einde het machineren van het tooneel in den stedelijken schouwburg onder 's hands aan te besteden aan den heer C. Haeck, te Brussel, voor de som van ƒ 15,000 (zijnde deze som begrepen onder de ƒ 65,000 die voor de verbouwing van dat tooneel en de schouwburgzaal zijn toegestaan). Ook dit voorstel is aangenomen. Tot wethouder is met 18 van de 29 stemmen benoemd de heer mr. F. M. baron van der Duyn. Na eenige beraadslaging is met 19 tegen 10 stemmen aangenomen een voorstel van Burgemeester en Wethouders, tot afkoop van het regt tot het plaatsen van een groentestalletje op de Dagelijksche Groenmarkt.

— De vergadering van het Indisch genootschap van zaturdag jl. was bijna uitsluitend gewijd aan de behandeling van huishoudelijke aangelegenheden: het uitbrengen van verslag door het bestuur over het afgeloopen werkjaar; de goedkeuring der rekening en verantwoording van den penningmeester, en het verkiezen van leden voor het bestuur. De behandeling van het voorstel van den heer Munnich omtrent het onderzoek wat van Staatswege zou kunnen gedaan worden tot vermeerdering der kennis hier te Lande omtrent onze Overzeesche bezittingen is, ten gevolge van de afwezigheid van den voorsteller, tot eene volgende algemeene vergadering verdaagd, terwijl het voorstel van den heer Bosch, omtrent het onderwijs der inlanders, met het oog op de toezeggingen van den Minister van Kolonien omtrent dit punt in zijne Memorie van Beantwoording betrekkelijk de begrooting van Kolonien, door den voorsteller is ingetrokken.

Amsterdam 2 *junij.* — Naar wij vernemen is door de Nederlandsche Credit en Deposito-Bank alhier, in verband met haar adres van 15 mei ll., waarbij zij verzocht, dat de gelegenheid tot algemeene deelneming of mededinging in de ten behoeve der Kanaal-maatschappij uit te schrijven geldleening zal worden verzekerd, op heden aan den Gemeenteraad toegezonden het aanbod, om de geheele geldleening, groot ƒ 16 000.000, over te nemen, en wel onder voorwaarden, welke de voornoemde Bank in hare missive verklaart voor de stedelijke finantien veel gunstiger te zijn dan die in de concept-verordening worden voorgesteld. Terwijl het tot stand komen van het Noordzee-kanaal eene levensvraag is voor onze stad, die al de offers verdient welke daarvoor worden gevraagd, zoo is het desniettemin van groot gewigt zorg te dragen, dat niets worde verzuimd om de lasten voor de ingezetenen zoo dragelijk mogelijk te maken. Het aanbod der Nederl. Credit- en Deposito-Bank zal met belangstelling worden vernomen en door het Gemeentebestuur naar waarde onderzocht.

— Van 23 tot 27 dezer zal door den Amsterdamschen Scherpschuttersbond op het gewone schietterrein buiten de Willemspoort te dezer stede een nationale wedstrijd worden gehouden. De Burgemeester dezer gemeente heeft eene fraaije pendule geschonken, om te dienen als eereprijs voor de schijf die zijn naam draagt. (A. H.)

Tilburg 31 *mei.* — De lijn van de Staatsspoorwegen Breda-Tilburg nadert hare voltooijing; de verschillende etablissementen en het station alhier zullen binnen eenige dagen gereed zijn. Men is thans bezig met het opstellen der groote draaischijf, dat een kolossaal werk is. Met de lijn op Boxtel, hoewel reeds aanbesteed, kan men nog niet beginnen, daar er nog geen bunder grond aan den geheelen weg onteigend is.

's Hertogenbosch 31 *mei.* — Ll. zaturdag zijn in de kathedraal van St. Jan alhier door Z. D. H. mgr. Deppen, bisschop en coadjutor van Z. D. H. mgr. den aartsbisschop van Utrecht enz., aan 51 kweekelingen tot de heilige dienst der altaargeheimen de wijding toegediend tot subdiaken, diaken of priesters. Eene groote schaar familiebetrekkingen, vrienden en geloovigen woonde deze indrukwekkende plegtigheid bij.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten enz.

Bij Zr. Ms. besluit van den 8 mei ll., is voor de kostelooze koepokinenting van minvermogenden in de provincie Zuid-Holland, de zilveren medaille toegekend aan de heeren: C. C. L. Prillevitz, te Alblasserdam; J. F. Finkenflugel, te Bergschenhoek; dr. J. Thomee, te Delfshaven; W. Huygens Wz., te 's Gravenhage; H. B. van Rijhn, te Katwijk; J. A. van Elburg, te Loosduinen; S. Versteeg, te Maassluis; A. Korteweg, te Middelharnis; F. J. Freeriks, te Noordwijkerhout; P. L. Fauël, te Ouddorp; H. P. van Praag, te Oudewater; J. D. de Meijere, te Ridderkerk, en J. G. Koller, te Zevenhuizen.

Z. M. heeft mr. A. N. J. van de Poll, op verzoek, eervol ontslagen als schoolopziener in het 3de schooldistrict der prov. Utrecht, en als zoodanig benoemd mr. E. L. baron van Hardenbroek, te Leusden.

Bij Koninklijk besluit is aan mr. J. Meschert van Vollenhoven, op verzoek. eervol ontslag verleend als voorzitter der hoofdcommissie van de West-Indische Maatschappij te Amsterdam, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezen diensten.

Door Z. M. is de benoemde schout bij nacht A. A. de Vries, met 30 dezer, eervol ontheven van de betrekking van directeur en kommandant der marine te Hellevoetsluis en van het bevel over het wachtschip aldaar, onder dankbetuiging voor de door hem daarin bewezen diensten, en worden beide deze betrekkingen met 1 julij opgedragen aan den kapit. t/z. P. A. Matthijsen.

Z. M. heeft den kapit. A. W. Muysken, van het 3de reg. vesting-artillerie, op zijne aanvraag, op pensioen gesteld, ad ƒ 885 's jaars, en bij gem. reg. benoemd, tot kapit. 3de kl, (naar ouderdom van rang), den 1sten luit. M. C. F. Simon, van den staf, werkzaam bij de Kon. Milit. Akademie, en tot 1sten luit. (naar ouderdom van rang), den 2den luit. J. B. van den Oudendijk Pieterse, van het korps.

Door Z. M. is aan den gepens. kolonel, met rang van gen.-maj., J. H. König, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder 2de kl. der orde van de Kroon van Pruissen, hem door Z. M. den Koning van Pruissen geschonken.

Het Staatsblad n.° 50 behelst de wet van 2 mei jl., houdende regeling van het middelbaar onderwijs. En n.° 52 een Koninklijk besluit, houdende bepalingen tot het voorkomen van aanvaringen op de rivieren, stroomen, kanalen, reeden, havenmonden en zeegaten in dit Rijk.

De Ned. Staats-Courant behelst een Koninklijk besluit van 21 april jl., houdende aanwijzing der perceelen welke ten behoeve van den aanleg van den spoorweg van Niedorperverlaat naar Alkmaar, ten algemeenen nutte en ten name van den Staat zullen worden onteigend.

Marine en Leger.

Zr. Ms. schroefstoomschip 4de kl. Aart van Nes, in aanbouw op 's Rijks werf te Vlissingen, is in den namiddag van 2 dezer met goed gevolg te water gelaten.

— De 2de luit. der artillerie van het Oost-Indisch leger H. J. Beukman zal den 8 dezer maand te Rotterdam embarqueren aan boord van het schip Zephir, gezagvoerder H. H. Schey, om daarmede de reis naar Java te aanvaarden.

Aanbestedingen.

Op donderdag den 2 julij a. s. zal door de Commissie voor de Staatsspoorwegen worden aanbesteed: het verhoogen van terreinen, het maken van hulpsporen en het onderhoud van gebouwen en van de Rijksgronden ten behoeve van de stapelplaats te Dubbeldam.

— Gisteren heeft aan het lokaal van het Provinciaal Bestuur in Zuid-Holland, bij enkele inschrijving, de aanbesteding plaats gehad van het herstel van 's Rijks rivierwerken: *a*, langs de beneden Merwede, tusschen Hardinxveld en Dordrecht, en *b*, langs de Nieuwe Merwede in Zuid-Holland, tusschen de Oude Wiel en het Hollandsche Diep. Voor perceel *a* waren acht inschrijvingsbiljetten ingekomen en was de minste inschrijver de heer F. Volker Cz. te Sliedrecht, voor de som van ƒ 8389, en voor perceel *b* waren acht inschrijvingsbiljetten ingekomen; de minste inschrijver was de heer C. van der Plas te Hardinxveld, voor de som van ƒ 4250.

— Bij de aanbesteding van de vernieuwingen en het onderhoud der werken langs de Haag- en Zuidvliet, voor den tijd van vijf jaren, welke jl. vrijdag te Delft heeft plaats gehad, is aannemer geworden de heer G. de Ronde, mr. metselaar aldaar, voor de som van ƒ 18,950.

Regtszaken.

Bij den Hoogen Raad, kamer van strafzaken, is gisteren behandeld de zaak van den officier van justitie bij de Arrondissements-Regtbank te Sneek, requirant van cassatie tegen een vonnis dier Regtbank, gewezen in hooger beroep, in zake L. R. Bosma c. s., en waarbij, met vernietiging van het vonnis van het kantongeregt te Lemmer, de primitieve dagvaarding tegen de beklaagden is nietig verklaard, en wel op grond, dat aan de beklaagden met nog anderen, die echter waren vrijgesproken in eersten aanleg, wel was te laste gelegd van op de openbare straat te Balk, in vereeniging met elkander, eene zamenscholing van meer dan vijf personen te hebben gehouden, des avonds na elf ure, en te hebben geweigerd, op de eerste aanmaning der politie, uiteen te gaan, en tevens van beleedigend en nachtelijk burengerucht, tot verstoring der rust van de ingezetenen; doch dat niet nader in die dagvaarding waren opgegeven de feiten, waardoor het Openbaar Ministerie tot evengemelde qualificatie was gekomen. Van de drie door den officier voormeld aangevoerde middelen van cassatie achtte de advocaat-generaal Römer het derde gegrond en concludeerde hij mitsdien tot vernietiging van het beklaagde vonnis, en dat de Raad voorts de dagvaarding in deze goed en van waarde verklare en de zaak terugwijze naar de Regtbank, om haar op het hooger beroep te beslissen en af te doen. De uitspraak is bepaald op 15 dezer.

Daarna is behandeld het beroep van H. J. Oosterhof, wiens zaak reeds vroeger bij arrest van den Hoogen Raad naar het Hof in Groningen was verwezen, tegen het arrest van welk Hof, houdende veroordeeling van den requirant ter zake van verduistering van gelden, hem toevertrouwd als secretaris-penningmeester eener commissie van armverzorging. De tegenwoordige voorziening is ingesteld, op grond, dat door of namens den requirant geene middelen van cassatie zijn aangevoerd en deze ook niet aanwezig zijn bevonden; om ambtshalve tot vernietiging van het arrest te kunnen leiden, is door den advocaat-generaal Römer geconcludeerd tot verwerping, met de kosten. De uitspraak is bepaald op 10 dezer.

— Heden heeft de Hooge Raad, kamer van strafzaken, uitspraak gedaan in de volgende zaken, als van:

1°, J. H. van Miltenburg, requirant van cassatie tegen een arrest van het Hof in Noord-Holland. De Raad heeft dit beroep verworpen;

2°, C. Smits c. s., requiranten van cassatie tegen een vonnis der Regtbank te Eindhoven. De requiranten zijn niet-ontvankelijk verklaard in hun beroep tegen dat gedeelte van het beklaagde vonnis, waarbij zij tot gevangenisstraf zijn veroordeeld; terwijl het vonnis is vernietigd, in zoo ver in voege bij 's Raads arrest voorschreven, daartegen beroep in cassatie kon worden gedaan en de zaak verwezen naar het Hof in Noord-Brabant;

3°, J. Thomassen, tegen een arrest van het Hof in Noord-Holland, houdende veroordeeling ter zake van moedwillige brandstichting. Het arrest is vernietigd en de zaak verwezen naar het Hof in Utrecht;

4°, J. F. Tirat, tegen een vonnis der Regtbank te Zwolle, waarbij de requirant, die eigenmagtig zijne galvanische toestellen had voorgeschreven en toegepast in bepaalde ziektegevallen, is veroordeeld ter zake van onbevoegde uitoefening der geneeskunde. Dat beroep is verworpen;

5°, R. van den Bogaart, tegen een arrest van het Hof in Zeeland. Ook dat beroep is verworpen,

en 6°, J. M. A. Bignudini, tegen een arrest van het Hof in Zuid-Holland, in hooger beroep gewezen, houdende bevestiging zijner veroordeeling ter zake van diefstal van gas, dat hij zich verschaft had door wederregtelijke gebruikmaking der in zijne woning gevonden pijp. Op grond van het desistement der voorziening in cassatie, is deze zaak geroijeerd van de rol.

Voorts is behandeld de zaak van A. M. de Kruyff, requirant van cassatie tegen een vonnis der Regtbank te Tiel, houdende bevestiging van een vonnis van het kantongeregt te Tiel, waarbij de requirant wegens het afsteken van vuurwerk is veroordeeld. In ver-

band tot het daaromtrent in eene vorige conclusie door het Openbaar Ministerie ontwikkeld gevoelen, waarmede de Raad in de verledene week bij zijn arrest heeft ingestemd, heeft de advocaat-generaal Römer ook in deze zaak geconcludeerd tot vernietiging van het beklaagde vonnis, en ten principale tot ontslag van regtsvervolging, op grond dat in de in deze betrokken plaatselijke verordening niet zijn aangewezen de plaatsen waar het verboden is vuurwerk af te steken, zoodat de straf, vervat in art. 471, 2°, van het wetboek van strafregt, niet toepasselijk is. De uitspraak in deze zaak is bepaald op 15 dezer.

Kerk- en Schoolnieuws.

In de afgeloopen week ontving de kerkeraad der Hervormde gemeente te Bleskensgraaf het verblijdend berigt, dat ds. A. F. Simons, pred. te Ermelo, het beroep derwaarts had aangenomen. Hij heeft dus o. a. voor het beroep naar Bergschenhoek bedankt.

— Ll. zaturdag hield de gewestelijke vereeniging „Zuid-Holland" van het Nederlandsch Onderwijzersgenootschap te Dordrecht hare 21ste vergadering. Talrijk was de opkomst van afgevaardigden uit de verschillende afdeelingen en van bezoekers. Onder deze laatsten de heeren schoolopzieners S. Gille Heringa van Schiedam en dr. P. Romeyn van Gorinchem. De gebruikelijke redevoering werd gehouden door dezen laatsten, over „waarheidsliefde in wetenschap en kunst," en met de meeste belangstelling aangehoord. Onder de behandelde punten werd de schoolpligtigheid met den meesten ernst besproken. Op de door de Vereeniging uitgeschreven prijsvraag: „Leiddraad voor den hulponderwijzer bij zijne vorming tot hoofdonderwijzer," waren twee antwoorden ingekomen, van welke een door de commissie van beoordeeling der bekroening was waardig gekeurd, onder het motto: „De school voor 't leven, en 't leven voor de school." Bij de opening van het briefje bleek de bekroonde te zijn: de afdeeling Sliedrecht en omstreken. Na afloop der werkzaamheden vereenigde zich een dertigtal ambtsbroeders met de beide heeren schoolopzieners en anderen aan een vriendschappelijken maaltijd.

Ongelukken, Misdrijven enz.

Heden voormiddag stortte van een der in aanbouw zijnde panden, achter het Zeemanshuis alhier, een steiger, vier verdiepingen hoog, door het uitschieten van een balsing, naar beneden. Een metselaar, daarop werkzaam, viel met steenen en wat er zich op bevond, op een daaronder staanden arbeider, bezig een gat te graven; twee anderen, op den steiger het vallen van hun kameraad ziende, hadden nog den tijd met krachtsinspanning door een raam naar binnen te springen: deze kwamen er met den schrik af. De twee eersten zijn, hoewel oogenschijnlijk niet gevaarlijk, echter zwaar gekneusd naar het Ziekenhuis aan den Coolsingel overgebragt.

— Ll. zaturdag namiddag, ongeveer ten half drie ure, is de veerboot van 's Gravendeel op de Middelb. boot n.° 1, gezagvoerder Cornelus, welke veerboot geroeid werd door schipper Pieter Verkerk en waarin zich 16 personen bevonden, zoo men zegt door het terugslaan van de raderen, omgeslagen. Alle passagiers geraakten daardoor in den diepen stroom. Sommigen gelukte het zich aan de boot vast te houden, doch een knaap was reeds een eind van de boot weggedreven. Desniettegenstaande is deze het eerste en later de overige passagiers gered door Teunis Uiterlinden, Jacob Waardenier, Bastiaan Barendregt, Hendrik Vervelde en Arie de Man, die dadelijk ter hulp toesnelden, en niet zonder eigen levensgevaar deze daad van menschlievendheid volvoerden.

— Even als in vorige jaren, geschiedde wederom verleden week het wasschen der schapen te Lent op de zoogenaamde zandplaat in de Waal, hetwelk zich altijd door een overmatig gebruik van sterken drank kenmerkt. Terwijl eenige kinderen, al spelende, hiernaar waren gaan zien, werd aan een van dezen, een negenjarig knaapje, brandewijn gegeven. De uitwerking was hiervan zoo hevig, dat het kind in zijne dronkenschap in een bewusteloozen toestand geraakte en korten tijd daarna overleed.

V A R I A.

Wie kent de uitmuntende vertolking niet, die aan de werken van Felix Bungener: „Eene preek onder Lodewijk XIV. Drie preken onder Lodewijk XV en Voltaire en zijn tijd," hier te Lande te beurt viel! Het is te betreuren dat prof. Brill geen waardig opvolger heeft gevonden. Immers de vertaling van het jongst verschenen werk van Bungener: „Calvijn, zijn leven, zijne werken en zijne geschriften," laat zeer veel te wenschen over. Vertalen moge een ondankbaar werk zijn, hij die dat werk ter hand neemt dient zich toch zekere eischen te stellen, zonder welker vervulling geen dank kan worden verwacht. Om van het vele slechts iets te noemen: de zoo algemeen bekende kanselier de l'Hopital wordt in de Nederduitsche vertaling van Calvijn (Amsterdam, D. B. Centen) aangeduid als: de kanselier van het Hospitaal (pag. 359). Wij zien, ook voor de eer van Nederland, verlangend eene verbeterde uitgave te gemoet.

Te Genderen is verleden week een huwelijk gesloten tusschen een jongman en eene jonge dochter, welk paar te zamen nog geen 34 jaren telt.

251ste Staats-Loterij.

1ste Klasse, 2de Lijst.

Trekking op 2 Junij.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van ƒ 5000: N.° 11150
„ „ - 2000: „ 14183
„ „ - 400: „ 2707 3130
„ „ - 200: „ 11194 15755 18731
„ „ - 100: „ 1638 9223 13878 14182 17734

Prijzen van ƒ 20:

27	2734	5140	7669	10041	12712	15040	17703
104	2741	5142	7721	10097	12715	15059	17781
152	2747	5191	7753	10117	12772	15121	17796
200	2767	5279	7789	10149	12797	15154	17802
256	2807	5351	7799	10237	12844	15173	17826
284	2816	5418	7825	10319	12877	15185	17879
340	2818	5471	7916	10325	12935	15229	17880
461	2929	5489	7943	10329	12951	15256	17917
507	2941	5490	7947	10359	12960	15291	17962
523	3067	5502	7955	10370	13026	15309	17991
597	3078	5530	8046	10414	13099	15423	17995
640	3086	5543	8050	10555	13115	15431	18099
642	3209	5576	8038	10566	13147	15438	18141
652	3232	5587	8134	10596	13175	15543	18228
688	3295	5644	8204	10680	13250	15597	18282
689	3350	5671	8265	10732	13270	15627	18286
755	3356	5805	8350	10859	13310	15733	18422
828	3363	5825	8381	10882	13334	15785	18449
852	3379	5826	8414	10884	13338	15835	18462
1039	3400	5827	8461	10913	13397	15846	18611
1090	3454	6045	8517	11065	13457	15865	18687
1106	3457	6085	8585	11111	13479	15918	18689
1146	3476	6089	8653	11164	13480	15923	18732
1210	3508	6209	8655	11188	13605	15967	18861
1231	3511	6219	8656	11219	13616	16040	18862
1232	3542	6279	8666	11238	13691	16088	18866
1249	3573	6385	8707	11255	13720	16099	18877
1317	3588	6420	8829	11271	13743	16157	18918
1422	3628	6440	8849	11301	13789	16162	18933
1474	3668	6458	8916	11348	13831	16218	18944
1513	3677	6543	9000	11359	13854	16231	19001
1567	3684	6644	9069	11426	13889	16335	19021
1639	3732	6646	9103	11427	13900	16524	19034
1716	3763	6652	9143	11494	13944	16545	19108
1736	3862	6659	9201	11525	14051	16610	19196
1789	3908	6689	9218	11563	14108	16619	19265
1800	4103	6774	9246	11568	14126	16642	19274
1830	4133	6841	9282	11651	14139	16675	19299
1866	4176	6890	9290	11877	14188	16716	19400
1870	4292	6947	9310	11923	14199	16822	19499
1885	4306	6986	9385	11943	14263	16832	19546
1919	4336	7012	9404	12037	14287	16914	19578
2007	4400	7039	9456	12072	14294	16995	19585
2036	4422	7161	9569	12075	14606	17006	19610
2143	4429	7174	9642	12094	14665	17018	19619
2147	4438	7230	9651	12107	14735	17096	19628
2159	4478	7303	9664	12134	14741	17109	19635
2179	4571	7331	9671	12139	14747	17113	19644
2212	4665	7362	9682	12252	14793	17243	19672
2294	4748	7419	9706	12406	14833	17259	19681
2315	4845	7461	9707	12418	14843	17344	19770
2347	4924	7507	9716	12442	14850	17434	19775
2377	4927	7542	9748	12495	14869	17601	19818
2397	4993	7584	9750	12561	14872	17673	19822
2439	4998	7586	9834	12598	14886	17675	19838
2458	5060	7633	9889	12599	14914	17677	19918
2525	5073	7635	9925	12617	14989	17688	19988
2720	5114	7643	9967	12670	15015	17701	

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 2 Junij.

OVERLEDEN: J. W. Kampschreur, man van J. Kersten, 68 j. — J. Peters, z., 5 m. — M. A. Loopik, z., 20 d. — W. Put, z., 3 j. — M. van Puffelen, z., 3 j. — D. van Gelderen, z., 2 j. — A. E. Berben, d., 1 j. — J. C. van Dam, man van C. P. van Gelderen, 51 j. — D. Molendijk, z., 1 j. — A. de Jong, z., 3 j. — C. H. Viesselmann, d., 1 j. — M. de Bodt, jd., 24 j. — J. M. Bronscheer, d., 2 m. — A. van Luyn, z., 1 j.

BEVALLEN: A. Klinters, geb. Hijnen, levenl. d. — P. Straatman, geb. Coenraad, d. — J. J. de Roode, geb. Slijk, z. — J. S. de Brey, geb. Kranenburg, d. — C. van Spijk, geb. Staat, d. — A. Keulemans, geb. Sparreboom, d. — M. F. Elkhuizen, geb. van der Burg, z. — H. Beyderwellen, geb. Malefeyt, z. — J. van Oort, geb. Augustinus, z. — B. van Seim, geb. van der Kris, z. — T. Stokvis, geb. Hartog, z. — W. Pak, geb. Smit, d. — C. Koeleman, geb. Schoonhoven, d. — W. Walop, geb. Poolen, d.

OFFICIELE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 2 Junij.

		per		
Londen......	disc. 4 %	£ 1..............	op3/m.	ƒ 11.63½
			„ 2/m.	„ 11.67½
			„ kort	„ 11.75
Parijs.........	„ 3½ %	fr. 100..........	„ 3/m	„ 46.20
			„ 2/m	„ 46.40
			„ kort	„ 46.60
Antwerpen.	„ 3 %	fr. 100..........	„ 3/m	„ 46.20
			„ kort	„ 46.55
Hamburg...	„ 3 %	M. B. 40........	„ 3/m.	„ 34.86
			„ 2/m.	„ 34.91
			„ kort.	„ 35.12
Bremen.......	„ 5 %	Ls. d'or Th. 100.	„ 3/m.	„ 187.10
Berlijn.......	„ 4 %	Th. 100..........	„ 3/m.	„ 171.25
			„ kort.	„ 173
St. Petersb..	„ 5½ %	Rs. 100..........	„ 3/m.	„ 173½
Frankf. a/M.	„ 3 %	z. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98.50
			„ kort.	„ 98.90
Augsburg...	„ 3 %	z. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 98
Weenen......	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 103
Triest........	„ 5 %	o. w. fl. 100....	„ 3/m.	„ 102.75
Venetië......	„ 5 %	o. w. zilver fl. 100	„ 3/m.	„ 112
Livorno......	„ 5 %	Ls. 100..........	„ 2/m.	„ 46
Genua........	„ 5 %	Ls. 100..........	„ 2/m.	„ 46
Napels.......	„ 5 %	Ls. 100..........	„ 2/m.	„ 46
Lissabon.....	„ 5 %	Crs. 40..........	„ 3/m.	„ 41

Discompto van Wisselbrieven 3½ %, van Promessen 4 %.

AMSTERDAM 2 Junij.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen....	11.70	g	11.77½	g	Madrid....	238	g	—	g
Parijs......	55 11/16	g	56 3/16	p	Cadix......	237	g	—	g
Bordeaux.	55 ½		—	g	Sevilië....	235	g	—	g
idem ½/m.	55½	g	—	g	Bilbao.....	235	g	—	g
Hamburg.	34 15/16	g	35 ⅛	g	Lissabon..	41½	g	—	g
Genua....	45 ¾	g	—	g	Porto......	41½	g	—	g
Livorno...	45 ¾	g	—	g	Petersb....	175	g	—	g
Napels.....	45 ¾	g	—	g					
6 Weken.			**Zigt.**		**6 Weken.**			**Zigt.**	
Weenen..	103½	g	—	g	Frankfort.	98 ⅛	g	—	
Augsburg	98 ¼	g	—	g	Rotterd...	⅛			g

Beursberigten.

Rotterdam 2 Junij.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½	pCt	63 11/16		
„	dito dito 4	„	99 ⅛		
„	Ad. Rott. Bank	„	108	109	108
Portugal..	Oblig. 1856/62. 3	„	47 ⅛	47 ¼	47 ¼
Rusland ..	Obl. St. 1855. 5	„	90 ⅝	90 ¾	90 ⅝
„	Obl. Amst. 4½	„	91 ⅛	91 ⅜	91 ¼
„	N. Leen. 1862. 5	„	90 ⅞	91	91
„	d.° Spw.-Ad..	„	203 ½	203 ¾	203 ¾
Oostenr...	Obl. in Metall. 2½	„	32 ⅝		
„	dito d'to 5	„	64	64 1/16	64
„	d.° Nationale. 5	„	67 15/16	68	68
„	Ad. fl. 250, 1854	ƒ	256		
Venez....	Obl.......... 2	„	24 ½	24 ¾	24 ⅝
„	Obl.......... 1	„	12 ¾	12 15/16	12 ¾
Grenada..	Obl. Gestemp.		16 ⅝		
„	Uitgest. Gest..		9 ⅞	9 15/16	
Mexico...	Obl.......... 3	„	33 ¼		
„	Cert. Coup.....	ƒ	4 ⅝	4 ¾	
Equador..	Landwarr.......	„	9 ¾	9 ⅞	9 ¾
Griekenl..	Coupons.......	ƒ	4 ⅝		
Illinois......	dito Shares....	„	63 ¼	63 ½	
Turkije...	Binnenl...... 6	„	50 5/16	50 9/16	50 ⅜
Amerika,	Vereen. Staten 6	„	70 ⅛	70 ¼	70 ¼
„	dito 5	„	66	66 ⅛	65 ⅛

De beurs verkeerde heden over 't geheel bij levendigen omzet in vaste stemming. Equador Landwarrants toonen eene aanzienlijke verhooging in prijs aan.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Nederl. Werkel. Schuld, 4 pc., 99½; Aand. Rott. Bank 108. Port., Oblig. 1856/1862, 3 pc., 47½. Rusl., Spoorw.-Aand., ƒ 203½. Oostenr., Metall., 2½ pc., 32¾, 13/16, 13/16; dito Oude, 5 pc., 63 15/16, 64, 63 15/16; dito diverse datums, 5 pc., 62⅞. Venez., Oblig. Met, 6 pc., 58. Gren., Uitgest. Gestemp., 9⅞, ⅞, 15/16. Equador, Landw., 9⅞, 10 5/16, 10½. Illinois, 7 pc., 78½. Turkije, Oblig., 6 pc., 50½, ¼, ¼.

Amsterdam 2 Junij.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½	pCt.		63 ⅞	63 ¾	63 ⅞
„	dito dito 3	„		75 11/16	75 ¾	75 11/16
„	dito dito 4	„		99 ⅝	99 7/16	99 ⅞
„	O.-I. Leening 4	„		98 ½	98 9/16	
„	Amort. Synd. 3½	„				
„	Hand. Maats.	„		147 ¾		
„	Holl. Spw....	„		105 ¾		
„	Rijn Spw. 2 L. 4½	„		101 ½		
België, ..	Cert. *Rothsch.* 2½	„		57 ½		
Spanje...	Buitenlands.. 2	„		48		
„	dito 3	„		53 5/16	53 7/16	53 5/16
„	Binnenlands. 3	„		50 15/16	51	
„	Amort. Schuld			33 ½	33 ¾	33 ¾
„	Bew. v. Coup.			11 ¾	12	11 ¾
Portugal,	Obligatien... 3	pCt.		47	47 ⅛	47 ¼
„	dito 1856/62. 3	„		46 ⅞	47 ¼	46 15/16
„	dito Uitgest.. 3	„				
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	„		101 ⅝	101 ½	101 ⅝
„	dito 1828/29.. 5	„		100 ⅛		
„	Cert. 1831/33 5	„				
„	d.° 1840...... 4	„		77 ½		
„	2/3/4e Leen.. 4	„		77 ⅜		
„	Cert. 5e Serie. 5	„		83 ⅞		
„	d.° 1855, 6e S. 5	„		90 ⅝	90 ½	90 ⅝
„	d.° te Lond. 3	„		57 ⅝		
„	N. Leen. 1862 5	„		90 ¾	90 ⅞	90 ⅞
„	Inschr. v. Ass. 6	„				
„	Cert. v. dito.. 6	„		53 ¾		
„	Spw.-Actien. 5	„		203 ¾	204 ¼	204
Polen,....	Aand. 1835..	„		161		
„	Oblig........ 4	„		76 ⅛		
Pruissen,	Oblig........ 5	„				
„	Aand. 1854.. 3½	„				
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	„				
„	d.° dito 4	„				
„	d.° Met. Oude 5	„		63 11/16	64	63 ¾
„	d.° Metalliek. 2½	„		32 ⅝	32 ⅝	32 ⅝
„	d.° N. te Ams. 5	„		84		
„	d.° Nat. Met.. 5	„		67 ⅞	67 ¾	67 ⅞
„	W. Ad. fl 250 4	„		254		
Brazilië,	1824 £ 100.. 5	„				
Equador,	Oblig. 1855.. 1	„		17 3/16	17 ¼	
Venez.,..	Obligatien... 2	„		24 5/16	24 ⅜	24 ⅜
„	Uitgestelde.. 1	„		12 ⅝	12 ⅝	12 9/16
Grenada,	Obligatien... 2	„				
„	Gest. Uitgest.	„		9 ¾	9 ⅞	9 ¾
Mexico,..	Obligatien... 3	„		32 ¾	33 3/16	33 3/16
Illinois...............	7	„		78	78 ¼	

Ned. Hypoth.-Bank, 99; Rijnsp. Aand. (Shares) 203½; dito volgef. 260. Rusland, Cert. bij Hope en Co. 1860, 4½ pc., 91, 91⅛, 91 3/16; Hypoth., 4½ pc., 76½. Oostenrijk, Weener Bank-Actien, 832, 833; dito Aand. 1860, 5 pc., 516; Oostenr. Loten, ƒ 141, ƒ 141⅛. Italië, Cert. bij Lamaison en Bouwer en Burlage en Zoon, 66½; Zuid-Spw.-Aand., 109⅛. Grenada, Oblig. Gest. Werkel., 16½, 16 7/16, 16½; dito Ilect., 92, 93 c. Vereen. Staten, 5 pc., 65 15/16, 66½, 66 1/16; d.° 6 pc., 70½, 70½, 70 5/16. Turkije, Oblig., 6 pc., 50, ½, ½; dito Buitenl., 170. Griekenl., Oblig., 5 pc., 30½, 30⅜, 30⅜; dito Coup., 4 7/16. Illinois, Spoorw.-Aand., 63, 63⅜. Ecuador, Landw. 9⅞, 10⅜, 9⅞. Roode Grieken, 30.

Beleening 3½, Prolongatie 3½, Disconto 3½ pc.

Holl. fondsen gedrukt, inzonderheid Integralen. Van vreemde effecten zijn Portug. door belangrijke verkoopen aanmerkelijk gedaald; in Russen en Oostenr. was de markt insgelijks zeer gedrukt, meerendeels door particuliere verkoopen, die welligt uitgelokt zijn door den uitslag der verkiezingen in Frankrijk. In speculatiesoorten heerschte mede eene zeer ongunstige stemming, vooral Turken en Mexikanen, die aanmerkelijk lager bleven; alleen Ecuador Landw. maakten eene gunstige uitzondering en werden tot veel hooger prijs van de markt genomen.

Laatste prijzen ten 5 ure: Oostenrijk, Metall., 5 pc., 63⅞; dito Nation., 5 pc., 67 9/16.

Badensche Loten a 35 fl.

Bij de serien-trekking op den 30sten Mei zijn de volgende 20 serien uitgekomen: Serie 343, 345, 634, 955, 1146, 1210, 2189, 2202, 2538, 2839, 3481, 3715, 4552, 5318, 5491, 5733, 6023, 6141, 6203 en 7950. De trekking der prijzen geschiedt 30 Junij e. k.

Parijs 1 Junij.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.20; dito op ultimo 69.55; dito 4½ pc. a cont. 97.10; dito op ultimo —; Fransche Bank-Actien —; Crediet Mob. 1418.75, 1410; Noorder Spoorw. 1033.75, 1035; Fransch Oostenr. Spw. 472.50; Russ. Spw. 432.50. Italië 5 pc. 72.50. Spanje 2 pc. 48½; dito Binnenl. 3 pc. 51⅛; dito Buitenl. 3 pc. 54; dito Nieuwe 54; dito Passive 32⅜.

Met zeer weinig handel bleef de stemming flaauw.

Weerkundige Waarnemingen op 2 Junij 1863. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hantsgeest......	—	Z.W.	—	+ 17. 8	donker.	slecht water.
Groningen......	+ 2. 7	O.t.N.	0	+ 12. 0	—	—
Helder..........	+ 2. 1	O.t.Z.	0	+ 13. 3	—	—
Yarmouth......	—	Z.O.	—	—	schoon.	—
Vlissingen......	— 6. 4	Z.O.t.O.	3	+ 12. 4	—	—
Maastricht......	762. 3	N.W.	2	+ 14. 6	—	—
Portsmouth......	+ 0. 1	O.	—	+ 13. 9	schoon.	stil.
Plymouth......	— 2. 2	Z.O.	gewone bries	+ 18. 3	„	slecht water.
Havre..........	— 0. 5	—	—	+ 13. 8	—	—
Parijs..........	—	—	—	—	—	—
Brest..........	— 3. 7	Z.O.	0	+ 15. 2	schoon.	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland G 3. 1 V; generaal idem G 6. 4 B.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
2 junij *Tvende Brödre*, Geelmuyden, Dramm.
Ternate, Cars, Batavia (vertr. 23 dec.)
President v. Rijckevorsel, Vermey, Helvoet
Vertrokken.
2 *Catharine*, Tippett, Dordt
(Z. O. t. O.—Z.O.)

Hellevoet *Aangek.*
2 junij *Pioneer* (st.), Bristol
Volunteer (st.), Leith
Pleiades, Jessen, Riga
Ydun, Aske, d.°
Sophie, Kromann, d.°
Louise, Witt, Stettin
(is van Pampus op het Kanaal geloopt)
Juditha, Larsen, Libau
Koophandel & Zeevaart, Brouwer, Christinestad
Frans Naerebout, Verschoor, Vlissingen
Kosmopoliet, Koning, Dordrecht
Fortuna, Hoogerwerf, Faro

Vertrokken.
Stad Dordr. (s), Londen
Crystal Palace, Johnson, d.°
Anna Margaretha, Vos, Newcastle
Thetis, Sheriff, d.°
Anne, Hughes, Gloucester
President v. Rijckevorsel Vermey, Brouwersh.
(O.—O. t. Z.)

Brielle (O.Z.O.) *Vertr.*
2 junij *Leo* (st.), Londen
Batavier (st.), d.°
Joseph & Elisabeth, Milburn, Newcastle
Expert, Usher, d.°
Titus, Fisker, d.°
John & Ann, Bennett, d.°
Ossian, Clarke, Sunderl.
Rival, Stephen, Blyth

Maassluis (O.)
2 junij. De buiten geankerde schepen zijn heden wel in zee gezeild.

Texel (N. O.) *Aangek.*
1 junij *Johanna*, Petersen, Abo
Cornelia, Meijer, Dantzig
Friheden, Christophersen, Drammen
2 *Antilope*, de Jong, Curaçao
Vertrokken.
31 mei *Cardenas Packet*, Fraay, Havana
1 junij *Sir Robert Peel*, Lange, Singapore
Anja, Meijer, Newcastle
Vaaren, Larsen, Hartlep.
2 *Antonia Hendr. Carolina*, Sybrandi, Suriname

Vlie *Aangekomen*
31 mei *Jason*, Schuring, Riga
Vrouw Martha, Ebes, d.°
Remelia Geertruida, Katoen, Christiania
Jonge Harm, Eiseler, Christiansand
Vertrokken.
31 *Zwaluw*, Steeksma, Engeland
Triton, Burghout, Christiania
Activ, Hassing, Porsgrund
Christine, Abrahamsen, Droback

—o—

Rio-Janeiro *Aangek.*
25 april *de Vrede*, Niekus, Liverpool
26 *Elisabeth*, Metus, d.
27 *Geertruida*, Löschen, Newcastle
30 *Janna Adriana*, Franken, Cette
5 mei *Maria*, Beekman, Newcastle
8 *Zwaluw*, Blombergen, Hull
In lading.
8 *Cornelia & Geertruida*, Hoeksma, New-York
In de haven.
Hector, Jansonius.
Thorbecke, Witting.

Suriname *Aangek.*
5 mei *Caspar de Robles*, van Slooten, Amsterd.

Messina *Aangekomen*
15 mei *Tammo Sytze*, Croon, Hammerfest (vertr. 18 n. Venetië)

Barcelona *Aangek.*
19 mei *Elisabeth*, Stoppelkamp, Newcastle
Catharina, Kramer, d.°

Liverpool *Aangek.*
30 mei *Jan Gijsbert*, Smit, Randers
Adm. Graaf v. Heiden, Drent, ...
31 *Alida*, Kievit, M.-Video

Gloucester *Aangek.*
30 mei *Hendrika*, Drewes, Groningen
Vertrokken.
30 *Hendrika*, Bekenkamp, Koningsbergen

Falmouth *Aangek.*
31 mei *Hendrika*, Kuyper, Alexandrië

Bij **Torbay** *Aangek.*
27 mei *Caroline Louise*, Spanje n. Rotterdam
29 *Curaçao*, v. d. Veen, Amst. n. St. Thomas

Littlehampton *Aang.*
29 mei *Twee Gebroeders*, Prins, Norderschleuse

Bij **Folkestone** *Aang.*
30 mei *Enchantress*, Levie, Callao n. Rotterd.

Douvres *Gepass.*
31 mei *India*, Vonck, Rotterdam n. Batavia

Bij **Deal** *Aang.*
31 mei *St. Croix*, Bate, Liverpool n. Dordt

Londen *In lading*
30 mei *John Wray*, Halfnight, Amst.

Gravesend *Aangek.*
1 junij *Vriesland*, Boontje, Workum
Vertrokken.
31 mei *Catharina*, Oldenburger, Bahia

Harwich *Aangek.*
31 mei *Victoria*, Bower, Dordrecht n. Ipswich

Yarmouth *Vertr.*
29 mei *Janna Lukkina*, Bontekoe, Middlesbro'

Sunderland *Aang.*
29 mei *Prosperous*, Shotton, Schiedam
Beatitude, Halliday, Amsterdam
30 *Salisbury Harrison*, Forest, dito

Shields *Aangekomen*
31 mei *Elisabeth*, Buck, Rotterdam
Urania (st.), dito
Johanna, van Os, d.°

Inverkeithing *Aang.*
30 mei *Hensina*, Meeter, Leith
Vertrokken.
30 *Jan Hendrik*, Slager, Koningsbergen

Boness *Aangekomen*
29 mei *Verwachting*, Ruiten, Leith

Antwerpen *In lading*
1 junij *Henrica*, Strackholder, Buenos-Ayres
Zuidlaren, Drenth, Syra en Smyrna
Gepbiena, Lohman, Triëst
Orion, Braamhorst, d.°

Hamburg *Aangek.*
31 mei *Jacob Synes*, Schut, Oporto

Op de **Elve** *Aangek.*
31 mei *Maasstroom* (s), Rott.
1 junij *Amsterdam* (s), Amst.

Cuxhaven *Vertr.*
1 junij *Gezina Alida*, Botje, Koningsbergen
Binnengeloopen.
30 mei *Jantina Pietronella*, de Boer, Amsterdam n. Dantzig
31 *Jenny*, Niejahr, Stockholm n. Rott.

Swinemunde *Vertr.*
29 mei *Dina Adriana*, Kwint, Firth of Forth
Henriette, Kuiper, Antw.

Pillau *Aangekomen*
30 mei *Urania* (st.), Amst.
Medea (st.), Stettin
Vertrokken.
30 *Nautilus*, Gätjens, Amst.

Memel *Aangekomen*
27 mei *Catharina Ricardi*, Meijer, Hamburg

Libau *Vertrokken*
22 mei *Amazonen*, Iversen, Holland
Swanen, Jacobsen, d.°

Kroonstad *Aangek.*
28 mei *City of Rotterdam*, Earnshaw, Amsterdam
Onkel, Haagensen, dito
Kiel Windewoer, Moesker, Liverpool

Stockholm *Uitgekl.*
23 mei *Trijntje*, Visser, Engeland

Dalaroe *Aangekomen*
25 mei *Gesina*, Bekkering, Triëst

Fjellbacka *Vertr.*
22 mei *Aurora*, van Dijk, Engeland

Gothenburg *Aangek.*
27 mei *Hoop*, Pott, Bremen
Uitgeklaard.
Gesina Jantina, Alberts, Engeland

Holtenau *Gepass.*
26 mei *Catharina*, Terfehn, Nyborg n. de Zaan
27 *Lina*, Waschow, Libau n. Amsterdam
29 *Roelfina Johanna*, Drewes, Elbing naar Dokkum
Elisabeth, Bos, Nyborg n. de Zaan
30 *Petina*, Groenewold, d.° n. d.°

—o—

Elseneur 30 mei. De schepen hier ter reede liggende en naar de Noordzee bestemd hebben gisteren hunne reizen voortgezet, waaronder de Ned. *Enjetta*, kapit. Boswijk; *Eendragt*, Bos; *Catharina*, Thaden, en *Grietje Koens*, Kuiper.

Konstantinopel 30 mei. Het schip *Violet*, kpt. Button, van Ibraïla met tarwe naar Engeland, is ten gevolge van aanzeiling op de hoogte van Gallipoli gezonken.

—o—

Gepraaid:
2 mei, onder de Linie, het Ned. brigantijnschip *Hendrika Huisman*, kpt. Huisman, van Rio-Grande n. Falmouth.
6 mei, op 25° NB. en 39° WL., *Cuba Packet*, Rapp, v. Amsterdam n. Havana.

—o—

1 junij. De wind te **Deal** O.

—o—

Amsterdam *Vertr.*
1 junij *Prinses Amelie*, Groeneveld, Kaap de Goede Hoop
Axim, Nahmens, Kust van Guinea
2 *Regina Maria*, Ouwehand, Batavia
Aangekomen.
2 *Stoomvaart* (s), Hamburg
Vr. Sjouke, Voss, Bremen

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 3 junij: 1ste getijde 4 ure 28 min.; 2de get. 4 ure 52 min.

Arnhem. Waterhoogte 2 junij 1.68 el. (gev. 3 d.)

Keulen. Rijnhoogte 2 junij 8 v. Rijnl. (gev. 3½ d.)

—o—

Vertr. Passagiers.

Van 't Nieuwe Diep:
Naar Suriname, per *Antonia Hendrika Carolina*, kapit. Sybrandi: de heer J. G. Reeder.

Londen 1 Junij.

3 pc. Cons. cont.	93½ a 93¾		3 pc. Rusland..	58½ -	59½
5 pc. Brazilië...	101 -	103	5 pc. Sardinië ..	87 z. coup.	
id. 4½ pc. 1860..	92 -	93	3 pc. Spanje ...	54½ -	55
6 pc. Buen.-Ayr.	94 -	96	2 pc. idem.....	48½ -	49
idem Deferred..	39 -	41	idem Passive...	33¾ -	34
Equador.......	17½ -	18¼	id. Com.-B.....	12¼ -	12½
5 pc. Grieken ..	32¾ -	33¼	6 pc. Turkije ...	89 -	91
id. Coupons.....	15 -	15½	6 pc. idem 1858.	70½ -	71
2 pc. N. Gren.	33 -	34	6 pc. idem 1862.	72 -	72½
id. Afgestemp...	16½ -	17	4 pc. idem geg..	102 -	104
id. Uitgestelde..	9⅞ -	10⅛	2 pc. Venez. ..	25½ -	26
Land-Warrants.	— -	—	1 pc. Deferr....	13 -	14
3 pc. Mexico...	35¼ -	35⅜	5 pc. Italië 1861	71⅞ -	72⅛
4½ pc. Peru....	89½ -	90½	2½ pc. Holland.	64½ -	65½
3 pc. idem.....	— -	—	4 pc. idem.....	100¼ -	101¼
3 pc. Port. 1853	49½ -	50	Wissel Amst. krt.	11.15½ a 16	
5 pc. Rusland ..	94 -	95	idem 3 m.......	11.17½ a 18	
4½ pc. idem....	90 -	92	idem Rott. 3 m..	11.17½ a 18	

Binnen- en buitenl. fondsen verkeerden in eene vaste stemming.

Handelsberigten.

Rotterdam 2 Junij.

Hennep. De heden alhier gehouden veiling is afgeloopen als volgt: Ferrara PC 10 bond. verk. a *f* 74 en 90 bond. opgeh. a *f* 74; Venetiaansche, 70 bond. PC verk. a *f* 69 - 70, 62 bond. TC verk. a *f* 62, 16 bond. P verk. a *f* 61¾ - 62½, 3 bond. T verk. a *f* 56½, 4 bond. G (gehekeld) verk. a *f* 113 - 116½, 14 bond. CC (dito) verk. a *f* 81 - 82½ en 3 bond. opgeh. a *f* 82; Badensche, verk. 82 bond. a *f* 60 - 61, 22 d.° a *f* 57½, 2 d.° (gehekeld) a *f* 76, 19 d.° (Heede) a *f* 30 en 1 d.° (Afval) a *f* 46½; Italiaansche, 16 bond. BM/J opgeh. a *f* 75, 15 d.° BA/J verk. a *f* 68½, 20 d.° SC verk. a *f* 67, 15 d.° PC verk. a *f* 69½, 35 d.° PC opgeh. a *f* 72, 25 d.° G verk. a *f* 76½ - 79, 20 d.° PC verk. a *f* 71½ en 30 d.° d.° opgeh. a *f* 72; Ferrara, 19 bond. G verk. a *f* 78½, 32 d.° PC verk. a *f* 72½ en 11 d.° d.° opgeh. a *f* 74, 19 d.° SC verk. a *f* 66; Italiaansche, 4 bond. SL (Heede) opgeh. a *f* 53, 15 d.° PC verk. a *f* 68½ - 68½; Hongaarsche, 136 bond. SL verk. a *f* 62½ - 62½, 100 d.° d.° 1/100 (Heede) opgeh. a *f* 56. 19 d.° d.° (dito) verk. a *f* 25 en 11 d.° d.° 858/869 (dito) *f* 25; Vlas, 54 bond. wit n.° 1 verk. a *f* 70½ - 72, 34 d.° d.° n.° 2 verk. a *f* 68, 20 d.° Zilver verk. a *f* 50½ - 51¼, 16 d.° wit dito (Gezwengeld) opgeh. a *f* 76, 192 d.° Saksisch verk. a *f* 75; Riga Heede, 3000 Ned. ℔ (2 Bands) verk. a *f* 54 en 12,000 dito (dito) opgeh. a *f* 54.

Boter. 1ste kwal. *f* 43, 2de *f* 39, 3de *f* 36.

Schiedam 2 Junij.

Granen. Verkocht: Gerst, 129 ℔ Windau *f* 181 cont.
Moutwijn, per Ned. vat zonder fust *f* 10 75.
Jenever, „ „ „ „ „ „ 16 25.
Amst. Proef., „ „ „ „ „ „ 17.50.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel.................. „ 1.50.

Amsterdam 2 Junij.

Granen. Heden van Tarwe verkocht 130 ℔ bonte Pools *f* 328, 338 en van Rogge op levering Oct. *f* 199.

Londen 1 Junij.

Suiker vast tot de prijzen van ll. Vrijdag; 9000 b. oude Manilla bedongen ll. Zaturdag 31/3, 1103 k. Havana n.° 12 a 12½ 23/4½. Voorraad 77,453 ton. **Melassen.** Trinidad 15/6. **Rum.** Leeward 1/4½. **Koffij** stil; mooi ord. bleek Singapore Java 75/. **Rijst** stil; laag Cargo Bengal 8/8, Rangoon 11/, laag Arracan 7/. Voorraad 49,024. **Katoen** stil. **Metalen.** Schotsch Gietijzer in een doen 50/6. Tin vast; Banca 134/, Straits 127/. **Lijnzaad** vast; Calcutta 66/, op levering dito 71/. **Oliën.** Lijn- in een doen 45/3, Junij 44/3 a 44/6, Julij/Sept. 44/8, Julij/Dec. 43/3 a 43/6; Raap- stil 49/ a 51/; Cocos- en Palm- stil; Terpentijn- stil 97/ a 98/; Petroleum in een doen 1/9½ a 1/10. **Talk** stil; loco tot Junij 43/, Julij 43/6, Oct./Dec. 46/. Voorraad 37,812 v.

Graanmarkt. Granen met redelijken aanvoer van het buitenland. Tarwe onveranderd in prijs. Amerik. Meel prijshoudend. Gerst met goede vraag. Boonen en Erwten onveranderd. Haver prijshoudend met veel handel. Lijnzaad hoog in prijs. De aanvoeren der vorige week bedroegen Tarwe 12,601 q., Gerst 5949 q., Haver 43,337 q., Boonen 1918 q., Erwten 1761 q., Meel 27,077 zakk. en 7238 vaten.

Veemarkt. Gedurende de afgeloopen week was de aanvoer van het Vasteland vrij groot. Horenvee heden ter markt veel aangebragt en prijzen 2 d. lager. Schapen flaauw met groote aanvoeren. Puike Kalveren 2 d. Varkens flaauw. Men noteert Ossen 3/8 a 5/, Schapen 4/ a 5/8, Lammeren 6/ a 7/, Kalveren 4/ a 5/, Varkens 3/6 a 4/4.

Antwerpen 1 Junij.

Granen. Tarwe, puike kwal. voortdurend gezocht tot vaste prijzen; mindere soorten genieten niet zoo veel vraag. Holsteins. *f* 12½. Rogge onveranderd. Gerst vaster; Stettin *f* 6½. **Huiden.** Kav. 235, 1200 st. gedr. bedongen 47½ c. **Petroleum** vaster, lichtgele loco fr. 66 a 67, per Sept. fr. 74 a 75 gedaan en nu op fr. 76 gehouden, per Sept./Dec. fr. 78 a 80. **Honig.** Havana *f* 16 entr.

Havre 30 Mei.

Katoen. De verkoopen bedroegen gisteren ruim 1500 b. Heden is de markt willig, vooral op lev., en tot 3 ure werden 2500 b. afgedaan in de verhouding van fr. 280 voor Bas N.-Orl. en fr. 209 a 210 voor bon ord. Tinnevelly loco, fr. 195 voor Julij en fr. 190 per Aug. **Koffij** met goede vraag, Haiti fr. 87, dito van de Kaap fr. 90, Gonaives fr. 93, Rio ongew. fr. 100. **Huiden.** Rio Grande gez. Ossen- fr. 55. **Reuzel.** Amerik. fr. 45½ a 48. **Metalen.** Koper, Bovenmeer Minnesota fr. 250.

Hamburg 1 Junij.

Koffij. Verk. zeilende 3500 b. Domingo voor de Middell. Zee; in loco 3000 b. Laguayra tot 8½ a 9½ sch., 1500 b. Domingo en 2000 b. Diverse. **Raapolie** stil, per Oct. 29.6. **Granen.** Tarwe met weinig handel, van het buitenl. zijn de ligtere soorten iets meer gevraagd. Rogge onveranderd en zonder handel.

Rio-Janeiro 8 Mei.

De stand onzer **Geldmarkt** blijft voortdurend gunstig. **Koffij.** Ofschoon de omzettingen niet zeer belangrijk waren, zijn de houders er in geslaagd om de verhooging van 100 reis, die zij bij de afzending van ons laatste berigt eischten, te bekomen, en de markt sluit zeer vast met neiging tot verderen vooruitgang. De aanvoeren uit het binnenland blijven klein, terwijl er zich koopers voor Amerika beginnen op te doen; dit is oorzaak van de vaste stemming; onze prijzen zijn echter buiten verhouding tot die der Europesche markt. De toevoer uit het binnenland bedroeg 32,000 b. en de voorraad op heden naauwelijks 65.000 b.; de verkoopen van af 24 April bedroegen 32,450 b., waarvan 18,000 b. voor het Kanaal en het noordelijk Europa; men noteert per lot voor het Kanaal r. 7000 a 7100, voor het noorden van Europa r. 7300 a 7500 en per kwaliteit Washed r. 8000 a 9000, Superior r. 7400 a 7500, 1a good r. 7100 a 7300, 1a ord. r. 6900 a 7000, 2a good r. 6500 a 6700, 2a ord. r. 6300 a 6500; de uitvoer bedroeg 38,616 b., waarvan 16,424 b. voor noordelijk Europa.

INVOER-ARTIKELEN. **Steenkolen** van Cardiff 18 $ 500, van Newcastle 22 $ a 24 $ 000. **Jenever.** Holl. 5 $ 800 per groene kelder. Fransche **Boter** r. 480 a 700. Holl. **Kaas** 2.300 a 2.850. **Zout** 400 a 540. **Bougies** r. 550 a 580. **Vrachten** belangrijk lager door de vele arrivementen en kleinen voorraad van Koffij; Kanaal en Middell. Zee 40/ a 47/6, Noord-Amerika 32/6 a 37/6, Havre fr. 40. **Wissel** op Londen 27⅞ a 27¼, Frankrijk r. 348 a 350, Hamburg 658; disconto bij de Banken 10 pc., aan de Beurs 9½ a 10½ pc.

ADVERTENTIEN.

Voorspoedig bevallen van een' welgeschapen ZOON
C. VAN TRIGT, geliefde Echtgenoote van
Oude Wetering J. J. RUYS,
30 Mei 1863. *Predikant.*

J. G. BORGHART,

COIFFEUR,

Westewagenstraat, 715,

heeft de eer te berigten dat hij heden zijn WINKEL **heeft GEOPEND**, ruim Gesorteerd in PARFUMERIEN, BROSSERIES et PEIGNES, van de meest vermaarde Fabrieken te Parijs, zich beleefdelijk in de gunst aanbevelende.

TE KOOP,

op GEMAKKELIJKE VOORWAARDEN, eene

UITVINDING,

waarvan het Fabriekaat zeer eenvoudig is en de Grondstoffen weinig kosten maar ruime winst oplevert, hetwelk bijna onmisbaar is voor het *onderhoud van de Stoomketels en Werktuigen, groote besuiniging in de brandstoffen* veroorzaakt, met het grootste succes in de meeste Landen van Europa aangewend is op de Stoomschepen, zoowel als op de Stoomfabrieken, en waarvan de bewijzen voorhanden zijn.

Reflecterenden adresseren zich met *franco* Brieven onder letters U V, aan het Bureau der Rotterdamsche Courant, Hoogstraat, 10—77, te Rotterdam.

Te ROTTERDAM
LIGT IN LADING
NAAR
BATAVIA,
het Nederlandsch gekoperd BARKSCHIP
RUDOLF,
Kapit. ......,

hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers. Adres de Reeders VAN OVERZEE & Co., de Cargadoors HUDIG & BLOKHUYZEN en KUYPER, VAN DAM & SMEER, en DE CONINGH & Co., te Amsterdam.

STOOMBOOTVAART
OP
SCHOTLAND,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN.
Naar LEITH,

het Stoomschip **VOLUNTEER**, Kapitein JOHN CAIRNS, vertrekt **Zaturdag 6 Junij**, des morgens vroeg.

Adres bij G. LEVINGSTON & ZOON en J. A. HOUWENS, Agenten te Rotterdam, en bij DONALD R. MACGREGOR, Agent te Leith.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
ROTTERDAM en BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip **AMICITIA**, Kapit. B. R. KORKKOEK, zal van hier naar **BERGEN** (*via Hull*) vertrekken DINGSDAG 9 Junij, des morgens vroeg.
Adres bij de Agenten *D. BURGER & ZOON.*

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

ZOMERDIENST.

DAGELIJKSCHE DIENST tusschen ROTTERDAM-MANNHEIM.

ROTTERDAM. AFVAART: BOOMPJES.

Van	ROTTERDAM	langs	NIJMEGEN naar EMMERIK,	's morgens	ten	10½ ure.
„	EMMERIK	naar	KEULEN, ...		„	7 „
„	KEULEN	„	MAINZ, ...	's nachts	„	12 „
„	MAINZ	„	MANNHEIM, ...	's morgens	„	4 „
„	MANNHEIM	„	MAINZ, ...	's middags	„	3 „
„	MAINZ	„	KEULEN, ...	's morgens	„	6 „
„	KEULEN	„	NIJMEGEN, ...	's avonds	„	7 „
„	NIJMEGEN	„	ROTTERDAM, ...	's morgens	„	9 „

		Enkele Reis.		Heen en terug.	
		G. K.	V. K.	G. K.	V. K.
VRACHT: Van ROTTERDAM naar	NIJMEGEN.....	*f* 1.80.	*f* 1.20.	*f* 2.70.	*f* 1.80.
„ „ „	KEULEN.......	„ 4.40.	„ 2.95.	„ 6.65.	„ 4.40.
„ „ „	MANNHEIM....	„ 8.75.	„ 5.85.	„ 13.15.	„ 8.75.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **2 Slaapkamertjes**, welke laatste voor ééne Reis *af te huren* zijn.

MÉDAILLE DE BRONZE à la société des sciences Industrielles de Paris.

Plus de Cheveux Blancs.

Mélanogène.

Teinture par excellence de DICQUEMARE AINÉ de Rouen.

Pour teindre à la minute, en toutes nuances, les cheveux et la barbe, sans danger pour la peau et sans aucune odeur. Cette teinture est supérieure à toutes celles employées jusqu'à ce jour.

Fabrique à Rouen rue Saint-Nicolas 39.

Dépot à Rotterdam chez Mr. CHS. COUCKE, à la Haye chez Mr. E. FILLET, à Dordrecht V. HAVARD, à Breda chez Mr. VANTOMME; à Leyden chez Mr. D. J. MEYSING.

Prix par Boite *f* 3.50.

Openbare Verkooping
te SCHIEDAM,

op HEDEN 3 Junij 1863, des namiddags ten één ure, binnen de Koopmansbeurs, van:

Ca 108 Lasten GERST,

door Zeewater beschadigd, aangebragt van **Riga**, met het Schip ROGELANDT, Kapitein *Sonne*; liggende in Ligters. Nader onderrigt bij L. W. JANSEN, te Schiedam, en W.m & ALB.s SMALT & Co., te Rotterdam.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING,

door den Notaris *JAN VAN DER HOEVEN*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van zijne Principalen, daartoe behoorlijk gemagtigd, op Woensdag 10 Junij 1863, namiddags 5 ure, in het Notarishuis aldaar, van:

Een PAND,

bestaande in een BOVEN- en een BENEDENHUIS, voorts Twee STALLINGEN en **ERVEN**, te Rotterdam, aan den Goudschen Rijweg, o/z., belend ten noorden de Erven Vrouwe Wed. *B. Ledeboer*, ten zuiden den Heer *J. B. Deelen* en ten oosten den Heer *J. Bekker*, wijk 13, n.° 572, Kadaster sectie E, ns. 41, 42, 43, te zamen groot 191 Ellen.

Grondlasten 1863 *f* 26.69. Polderlasten 1862 *f* 0.10.
Verhuurd, per maand, in 3 Perceelen voor *f* 46, alzoo per jaar *f* 552.

Te bezigtigen twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van 10 tot 4 ure, mits voorzien van een Toegangbiljet, af te geven door genoemden Notaris JAN VAN DER HOEVEN, ten wiens Kantore, Beursplein, n.° 3, nadere inlichtingen zijn te bekomen.

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notarissen *BURGER & SCHADEE* en *J. L. VAN DAM*, residerende te Rotterdam, zijn voornemens om op HEDEN den 3 Junij 1863, des namiddags ten 5 ure, in het Lokaal voor Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade aldaar, in het openbaar te Veilen en vervolgens aan den meestbiedende of eerstmijnende te Verkoopen:

Een kapitaal, hecht, sterk en allergunstigst gesitueerd

PAND en ERVE,

aan de Zuidblaak en Wijnstraat te Rotterdam, geteekend wijk 2, n.° 19, op den Perceelsgewijzen Kadastralen Legger voorkomende in sectie G, onder n.° 47, ter grootte van 2 Roeden 63 Ellen, bestaande in een welingerigt, zeer logeabel en goed onderhouden **WOONHUIS**, aan de Zuidblaak, nabij de Brouwerijsteeg, bevattende een aantal net Betimmerde en Georneerde VERTREKKEN, meerendeels Behangen en van Stookplaatsen voorzien, ruime INSTEEKKAMER of ZEET, vroeger ook wel gebezigd tot Kantoor, toegankelijk zoowel uit het Woonhuis als door het na te melden Pakhuisje, voorts ruime KEUKEN, KELDER, voorzien van afgeschoten Wijnbokken, PROVISIEKAMERS, VERTREKKEN voor DIENSTBODEN, DROOG- en andere ZOLDERS, VLIERING, PAKHUISJE of BERGPLAATS aan de Straat, en velerhande andere GEMAKKEN, **benevens** een onder een groot deel van het Pand doorloopend uitmuntend **PAKHUIS**, ruime **ZOLDERS en VLIERING**, aan de Wijnstraat, het Pakhuis sedert vele jaren gebezigd wordende tot **Particulier Wijn-Entrepôt**, en ook van de Zuidblaak toegankelijk door het Pakhuisje tot het Woonhuis behoorende; de Zolders en Vliering uitmuntend geschikt tot **Berging van allerlei Koopmansgoederen.**

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 tot *f* 186.08.

Het Woonhuis, met het daarbij in gebruik zijnde Pakhuisje of Bergplaats, Verhuurd voor een jaar en nog een jaar in optie, te rekenen van 1 Mei 1863, tegen *f* 1200 per jaar; het Pakhuis aan de Wijnstraat tot 1 Mei 1864, tegen *f* 600 in het jaar, en de Zolder en Vliering aan de Wijnstraat, insgelijks tot 1 Mei 1864, te zamen tegen *f* 420 in het jaar.

Het voorschreven Pand kan nog HEDEN worden bezigtigd, het Pakhuis en de Zolders aan de Wijnstraat van des voormiddags ten 10, het Woonhuis van des middags ten 12, een en ander tot des namiddags ten 3 ure, op vertoon van een Permissiebiljet, verkrijgbaar ten Kantoren van de genoemde Notarissen, alwaar voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, Woensdag den 3 Junij 1863, des namiddags ten 5 ure,

AFSLAG VAN:

Een HUIS met TUIN en ERVE, aan de w/z. van de Hoflaan te Kralingen, F—26. Trekgeld *f* 4000.

VEILING VAN:

Een PAND en ERVE, aan de Zuidblaak en Wijnstraat, 2—19.
Een HUIS en ERVE, aan de z/z. van de Hoogstraat, 11—285.
Een WINKELHUIS en ERVE, aan de n/z. van de Hoogstraat, 7—84.
Een PAND en ERF, aan de w/z. van de Lange Baanstraat, 10—280 en 281.
Een HUIS, BOVENHUIS en ERF, als voren, 10—283.

AFSLAG.

Het **HUIS, TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen in de Hoflaan, wijk F, n.° 26, te Kralingen, laatstleden Woensdag door den Notaris HENDRIK JOHANNES VAN DER HOEVEN, in het Notarishuis, aan de Gelderschekade te Rotterdam, geveild, zal op HEDEN den 3 Junij 1863, door genoemden Notaris, ter zelfder plaatse, worden **Afgeslagen en Verkocht.**

Openbare Vrijwillige
VERKOOPING.

De Notarissen *DALEN, LAMBERT en VAN WIJNGAARDEN* en *HENDRIK JOHANNES VAN DER HOEVEN*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, die daartoe door de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam zijn gemagtigd, zijn van meening om op Donderdag den 18 Junij 1863, des namiddags ten 5 ure, in het Locaal der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:

N.° 1. Een hecht, sterk, weldoortimmerd, buitengewoon groot

PAND en ERVE,

staande en gelegen aan de noordzijde van de Hoogstraat en aan de zuidzijde van de Kipstraat, nabij de Goudsche Wagenstraat, te Rotterdam, bestaande in afzonderlijk **BENEDEN-** en **BOVENHUIS**, aan de Hoogstraat, beiden onderscheidene ruime en wel georneerde VERTREKKEN bevattende en voorzien van alle vereischte Gemakken, een doorloopend **PAKHUIS**, en aan de Kipstraat eene **BENEDENWONING**, Drie **BOVENHUIZEN**, een **BENEDENGEBOUW**, thans ingerigt tot eene **Azijnfabriek**, met KANTOOR en PAKHUIS, groote ZOLDERS en VLIERING, strekkende hetzelve Pand gedeeltelijk van de Hoogstraat en gedeeltelijk van den Eigendom van den Heer *J. G. Middendorff* tot aan de Kipstraat, wijk 10, n.° 111, aan de Hoogstraat, en n.° 121, aan de Kipstraat, bij het Kadaster bekend in sectie M. ns. 106 en 990, groot in oppervlakte 4 Roeden 88 Ellen en gedeeltelijk n.° 991.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 op *f* 165.03.

Verhuurd in 12 gedeelten, tot 1° Februarij, 1° April en 1° Mei 1864 en 1° November 1865, te zamen voor *f* 2093.— in het jaar.

N.° 2. Een hecht, sterk, weldoortimmerd **PAND**, bestaande in zeer logeabel BENEDEN- en BOVENHUIS met TUIN, TUINHUIS of KOEPEL, en **ERVE**, staande en gelegen aan de westzijde van den Oppert, naast het Gebouw der Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen te Rotterdam, strekkende achter tot aan de Verlaatstraat, wijk 6, n.° 197, bij het Kadaster bekend in sectie K, ns. 819 en 820, groot 2 Roeden 70 Ellen.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 op *f* 79.85.

Verhuurd tot 1° Mei 1864, het Benedenhuis voor *f* 400 en het Bovenhuis voor *f* 350, te zamen alzoo *f* 750 in het jaar.

N.° 3. Een hecht, sterk en welbetimmerd **WINKELHUIS**, met BOVENHUIS en **ERVE**, staande en gelegen aan de oostzijde van den Oppert, schuins over de Sint Jacobstraat, te Rotterdam, en Uitgang hebbende in een Gang daarnevens, wijk 6, n.° 46, Kadaster sectie K, n.° 626.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 op *f* 34.54.

Verhuurd: het Benedenhuis tot 1 Mei 1865 voor *f* 250.— en het Bovenhuis tot 1 Mei 1864 voor *f* 156.—, dus te zamen *f* 406.— 's jaars.

N.° 4. Een hecht, sterk, welbetimmerd **HUIS**, met BOVENHUIS en **ERVE**, staande en gelegen aan de oostzijde van de Tweede Lombardstraat, nabij de Meent, te Rotterdam, wijk 8, n.° 276, Kadaster sectie K, n.° 252.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 op *f* 34.57.

Verhuurd: het Benedenhuis tot 1 Mei 1864 voor *f* 150.— en het Bovenhuis tot 1 Mei 1865 voor *f* 225.—, dus te zamen *f* 375.— 's jaars.

N.° 5. Een **WINKELHUIS**, met BOVENHUIS en **ERVE**, staande en gelegen aan de Buitenrotte te Rotterdam, alsmede een **PAKHUIS**, BENEDEN- en BOVENWONING en **ERVE** daarachter, uitkomende in een Gemeenen Gang, wijk 14, n.° 177, Kadaster sectie C, ns. 879, 880 en 881.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1863 op *f* 37.23.

Verhuurd in 5 gedeelten, het Winkelhuis en Bovenhuis tot 1 Mei 1864, te zamen voor *f* 357.60 in het jaar.

De te veilen Panden zullen kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van des voormiddags ten 11 tot des namiddags ten 3 ure, mits men voorzien zij van een Permissiebiljet, door een der voornoemde Notarissen afgegeven, te wier Kantore inmiddels nadere informatien zijn te bekomen.

STADS-HERBERG. — NIEUWE WERK.

Duitsch Zomer-Théatre,
IN DE ZAAL DE MAAS.
HEDEN AVOND VOORSTELLING,

door het uitmuntend Gezelschap van het **Grand Théatre** te *Amsterdam*, onder Directie van den Heer VAN LIER.

Entrée 25 Cts.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amst.: 7.10, 9.10, 10.30, 1.45, 3.25, 7.45
„ „ alleen naar 's Hage: 5.45 's nam., 9.45 's avonds
„ „ naar Schiedam op de werkdagen: 12 's middags
„ Amst. naar Rott.: 7.10, 9.10, 11.40, 2.40, 4.30, 7.40
„ 's Hage „ „ 6.50, 9.16, 10.42, 1.50, 4.15, 6.43, 8, 9.53
Aank. te Rott.: 7.30, 10.3, 11.23, 2.37, 4.55, 7.30, 8.45, 10.40

Vertrek van ***Rijn-Spoorweg.***

Rotterd.: 6.30, 8.15, 10.30, 12 (werkd.), 12.35, 2.20, 4.05 (werkd.), 5.50, 7.30, 9.10.
Amsterd.: 6.35, 6.55, 8.20, 11.05, 12.30, 2.40, 4.25 (werkd.), 6.25, 8.30, 9.
Arnh. n. Utr.: 6.10 (werkd.), 7.45, 10.20, 12, 1.55, 5.05, 7.15, 7.45.
Utrecht n. Rotterd.: 5.50, 8.15, 9.05, 12.20, 1.20, 3.40, 5.30 (werkd.), 7.40, 9.45.
Gouda n. Rott.: 7.10, 9.04, 9.35, 1.15, 1.57, 4.37, 6.24 (werkd.), 8.18, 10.32.
Aank. te Rott.: 8.20, 9.40, 10, 1.50, 2.35, 5.10, 7 (werkd.), 8.40, 11.10.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam: 10.30 's morg. en 3.10 's namidd.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.40 's midd. en 5.35 's namidd.
„ Antw.: 7.50 's morg., 12.20 's midd. en 5.50 's namidd.
de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
van
WOENSDAG 3 Junij 1863, N.° 131.

KENNISGEVING.
Uitloting van obligatiën der leening ten laste van de Gemeente.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van ROTTERDAM doen te weten: dat de uitloting van obligatiën van de in Februarij 1859 uitgegeven eerste reeks ad ƒ 500,000 en van de in Januarij en April 1860 uitgegeven tweede reeks mede ad ƒ 500,000 der leening ten laste van de gemeente Rotterdam, groot ƒ 2,000,000, rentende 3½ ten honderd in het jaar, die ingevolge het bepaalde bij art. 5 van het Raadsbesluit van 13/15 Januarij 1859 (Gemeenteblad nis. 4 en 13 van 1859) in de eerste helft der maand Junij moet geschieden, zal plaats hebben *in het openbaar* op Vrijdag den 12 Junij eerstkomende, des middags ten 12 ure, ten Raadhuize;

dat alsdan zullen worden uitgeloot *veertien* (14) stuks obligatiën, ieder van ƒ 1000, behoorende tot de eerste reeks en *dertien* (13) stuks obligatiën, ieder van ƒ 1000, behoorende tot de tweede reeks in de bovengemelde leening.

En dat belanghebbenden worden uitgenoodigd bij die uitloting tegenwoordig te zijn.

Rotterdam den 1 Junij 1863.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, *de Burgemeester,*
J. L. NIERSTRASZ. J. F. HOFFMAN.

KENNISGEVING.

Het HOOFD van het GEMEENTEBESTUUR van ROTTERDAM brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat door den Heer Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, op den 20 Mei ll., zijn executoir verklaard:

Vier Kohieren voor de Belasting op het Personeel, bevattende een- twee- drie- en vier-kwartjaars aanslagen, dienst 1862—63, behoorende tot de *tweede* afdeeling dezer Gemeente;

Dat vermelde Kohieren ter invordering zijn gesteld in handen van den Heer Ontvanger, en ieder daarop voorkomende verpligt is zijnen aanslag op den bij de Wet bepaalden voet te voldoen, en dat heden de termijn van *drie maanden* ingaat, binnen welke de reclames behooren te worden ingediend.

Rotterdam den 1 Junij 1863.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur,
J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.
Tweede Kamer.
Zitting van Dingsdag 2 Junij.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over de
definitieve vaststelling van Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting (Departement van Koloniën),
en wel over de § 3 (*landrente*).

De heer **Godefroi** komt nogmaals terug op het punt, reeds bij de algemeene beraadslagingen behandeld, namelijk de vraag of de bestaande gemeentelijke aanslag in hoofdelijken aanslag veranderd zal worden, en of dit al dan niet bij de *wet* zal geschieden? Zijns inziens moet dit onderwerp noodzakelijk bij de *wet* worden geregeld. Hij beroept zich daarbij op art. 59 van het Regerings-reglement. De Minister heeft geantwoord: Of ik bij de wet zal regelen, zal afhangen van een nader onderzoek. Misschien, welligt, zal het bij de wet geschieden, maar al stond dit vast, dan zoude ik het nu nog niet zeggen, omdat het beneden de waardigheid des Min. is een compromis met eenig lid aan te gaan. Dat is volkomen waar in beginsel, maar dat compromis is den Minister niet aangeboden; want evenmin als de Minister in staat is zoodanig compromis aan te gaan om eene stem te winnen, evenmin is spreker in staat hem zoodanige transactie voor te stellen. Maar wat was het geval? De Memorie van Beantwoording liet twijfel over of de Minister al dan niet bij de wet zou regelen, en daarom vroeg spreker inlichting. De Minister heeft niet geweigerd (dit erkent hij), maar ook niet toegezegd. Had de Minister *geweigerd*, spr. zou moeten antwoorden: Ik kan met u dien weg niet betreden. Waarom moet, volgens spreker, de zaak bij de wet geregeld worden? Vooreerst omdat het hier geldt een maatregel die in de maatschappij ingrijpt; ten andere grijpt hij in het belastingstelsel. Het is waar, art. 59 Regerings-reglement spreekt van eene *algemeene verordening*, en dit laat ook toe bij besluit te regelen. Maar al. 1 schrijft voor, de voorloopige instandhouding van den gemeentelijken aanslag, en dat is een hoofdbeginsel. Spr. doet een beroep op de discussie over het Regerings-reglement, en op het gevoelen vooral van hen, die niet geacht kunnen worden voor eene wettelijke regeling gezind te zijn, b. v. den heer Rochussen, die zeide dat het onvoorzigtig was deze regeling aan één man over te laten. En de heer Baud was ook van oordeel dat, als er tot eene andere wijze van heffing werd overgegaan, dit door den Nederlandschen wetgever moet worden bepaald, van welke verklaring destijds door den heer Thorbecke acte werd genomen.

De heer **de Brauw** komt eenigzins terug van zijn onlangs geuit gevoelen, dat hij niet kon bepalen welk het *stelsel* van den Minister was. Uit de voortgaande discussie is wel gebleken welk stelsel dit was, meer dan men uit de Mem. van Beantw. of de eerste ministeriële redevoering kon afleiden. Het is spreker gebleken dat de Min. zijne denkbeelden in de plaats van het bestaande wil stellen, en dat hij zelfs zijn stelsel precipiteert. Daarvan strekt ook z. i. ten bewijze het plan des Ministers nopens de landrente. Spr. heeft niets tegen de *opneming* der landerijen; daarmede werd vroeger reeds aangevangen, doch men heeft dien arbied gestaakt wegens zwarigheden, als gebrek aan ambtenaren genoegzaam bekend met inlandsche taal, enz. Hij heeft dus niet tegen de opneming. In het voorbijgaan wil hij opmerken dat het doel des Ministers is, meerdere opbrengst te verkrijgen, niet zoo zeer van de individuen, maar over meer gronden. Doch sprekers bezwaar is tegen het stellen van den hoofdelijken aanslag, in plaats van den dessa'sgewijzen aanslag, die eene soort van admodiatie is. Hij acht den hoofdelijken aanslag nadeelig uit het oogpunt der schatkist (hij spreekt niet van de *opbrengst*, want deze zal meer bedragen) en uit het oogpunt der Javaansche maatschappij.

De dessasgewijze aanslag is eene eenvoudige zaak; men heeft alleen te doen met de hoofden; maar dit zal niet het geval zijn als men met iederen Javaan in overleg zal moeten treden. Het gevolg zal zijn oneindig meer omslag en kosten. Het getal ambtenaren zal aanzienlijk moeten vermeerderd worden, waarvan de kosten niet te berekenen zijn. Het baart reeds moeite om te controleren of het dessahoofd wel bij den resident stort hetgeen aan landrenten betaald moet worden. Tusschenbeide is dit zelfs ondoenlijk; hoe veel te meer dan bij eene individuele heffing. Wil de Minister er eene soort fixum, eene soort grondbelasting van maken, dan kan dit gemakkelijker geschieden, maar dan voert men een nieuw stelsel in. Spreker acht den maatregel eene ingrijping in het dessabestuur. Daartoe behoort de verdeeling van den grond en de aanslag in de landrenten. Dat moet niet het werk van den Gouvernementsambtenaar zijn. Het zal leiden tot ongerustheid en misnoegen der Javaansche bevolking, die nu regtstreeksch gesteld wordt tegenover het Gouvernement. Voor het overige vereenigt hij zich met het betoog van den heer Godefroi nopens de noodzakelijkheid van de regeling van den aanslag door de wet. Eene algemeene verordening beteekent hier Rijkswet.

De heer **Kappeyne van de Coppello** zegt dat de heer Godefroi bij de algemeene beraadslagingen aangedrongen heeft op de toezegging van eenen wettelijken maatregel tot regeling van de wijze van aanslag der landrente. Werd die toezegging niet gegeven, dan zou de heer Godefroi welligt niet voor de begrooting stemmen. Dat lid komt nu op zijne meening terug, en beroept zich op juridieke beweegredenen. Het doet spr. leed dat hij zich daarmede niet kan vereenigen. Waar beroep gedaan wordt op eene regtsverpligting, daar moet die regtsverpligting *geschreven* staan. Maar de geschreven bepaling zegt juist het tegendeel van wat de heer Godefroi wil. In al. 1 van art. 59 Regerings-reglement leest men: „De Gouvern.-Generaal zorgt, dat overal, waar de landrente geheven wordt volgens den gemeentelijken of dorpsaanslag, daarmede voorloopig worde voortgegaan", en in al. 2: „De grondslagen voor den aanslag in de landrente worden bij algemeene verordening vastgesteld." En nu is het uit de discussie van 1854 duidelijk gebleken, dat eene algemeene verordening omvat zoowel eene *wet*, een Koninklijk besluit, als eene koloniale ordonnantie. Dat stond in de discussie op den voorgrond. Artikel 59 laat dus de quaestie onbeslist. Er is meer: het artikel gaat zelfs uit van de veronderstelling dat er geene regeling bij de wet zal plaats hebben. Immers wat zegt al. 3? „In het verslag, bedoeld bij het 1ste lid van art. 60 der Grondwet, wordt jaarlijks opgave gedaan van de maatregelen, naar aanleiding van dit artikel genomen. In dat jaarverslag achtte men den waarborg gelegen voor de goede uitvoering van het artikel. De tekst der wet is duidelijk, en waar dit het geval is, klampt spr. zich niet vast aan argumenten uit beraadslagingen of enkele zinsneden geput. Maar bovendien wat leert de beraadslaging over het artikel? De Regering wilde de wettelijke bestendiging van den gemeentelijken aanslag. En nu is zijn indruk van de discussie in het algemeen deze; men wilde dat niet; men erkende er moest verandering komen. Telkens werd de vraag gedaan: zal men den dorpsaanslag bestendigen of den individuelen aanslag invoeren? Vele deskundigen, zelfs de heer Baud, waren niet onvoorwaardelijk voor den hoofdelijken aanslag; men wilde dat aan latere ondervinding overlaten. Men wilde in alle gevallen niet de bestendiging toen reeds bij de wet, en van daar het amendement van den heer van Nispen „bij algemeene verordening." Dat amendement had de strekking om eene algemeene uitdrukking te bezigen, en om aan de Regering over te laten of de zaak al dan niet bij de wet zou worden geregeld. Wij bevinden ons dus op het zuiver terrein van art. 59 al. 4 der Grondwet, dat exceptioneel de wettelijke regeling toelaat, wanneer de behoefte daaraan blijkt te bestaan. En nu betwist spr. den heer Godefroi het regt om alleen uitspraak te doen over de *behoefte* en te zeggen: dat is *behoefte*, en anders stem ik tegen. Spr. verklaart integendeel dat zijn vertrouwen geschokt zou zijn als de Minister aan dien aandrang te gemoet kwam. Maar wat de Minister wil, komt spr. ook voor *practisch* te zijn. Nu begeeft hij zich ongaarne in hetgeen de adats betreft, maar dit is hier het geval niet, want de landrente is door het Engelsche tusschenbestuur onder Raffles ingevoerd; dus hebben de adats er niets mede te doen. Wat is nu de landrente? Z. i. is landrente een pacht of huur voor bebouwing van gronden. Nu is men wel begonnen met den dorpsaanslag, omdat dit aanvankelijk het gemakkelijkst was, maar het denkbeeld van den hoofdelijken omslag was toen reeds een aangenomen beginsel. De commissarissen-generaal vonden de zaak in groote verwarring, en moesten veel achterstallige landrente kwijtschelden. Toen werd de zaak op nieuw geregeld bij besluit van den 9 maart 1818, en over dat jaar werd de aanslag dessa'sgewijs geïnd. En bij besluit van den 4 januarij 1819 werd ook bepaald dat deze aanslag dessa'sgewijs zou geschieden, zoo lang niet de noodige opmetingen hadden plaats gehad. Dus is het denkbeeld altijd geweest: de opneming der velden, hetzelfde dat de Minister is toegedaan, om tot den hoofdelijken aanslag te komen. Het besluit van 1819 gaat ook uit van het denkbeeld dat landrente is de huur voor het gebruik van den grond, en het strekt niet om het Gouvernement buiten aanraking met de inlanders te houden. Het tegendeel blijkt uit de artikelen 12, 14 en 19. De Regering is dus verpligt toe te zien op de verdeeling en den aanslag der landrente, en het is gebleken dat deswege thans schromelijke misbruiken bestaan. Wil men die weren, dan moet men terugkomen tot den grondslag van het besluit van 1819, maar dan moeten ook, omdat het hier een overgang geldt, locale en publieke maatregelen genomen worden, en dat verschilt naar de omstandigheden. Dat kan niet geschieden bij eene algemeene gelijk werkende wet. Heeft men geen vertrouwen in den Minister, zegt spr., dan moet men tegenstemmen; maar wil men de hervorming en heeft men vertrouwen in den Minister, dan moet men hem niet binden en verklaringen afvorderen. En mogt dan al de Minister eene stem minder bekomen, hij zal in zedelijke kracht voorzeker winnen.

De heer **van Nispen van Sevenaer** herinnert dat de Regering, bij de vaststelling van het Regerings-reglement, den gemeentelijken aanslag wenschte te behouden. Zijn amendement, waarop de vorige spreker doelde, had dan ook die strekking. Nu echter is er een Minister aan het hoofd die juist het tegendeel verlangt en tot een hoofdelijken aanslag wil overgaan. Spreker acht het wenschelijk dat de zaak zoo veel worde getoetst als maar eenigzins kan. Dat kan het best geschieden door eene regeling van de zaak bij de wet. Dan heeft er eene wisseling van denkbeelden tusschen de Regering en Vertegenwoordiging plaats. Het middel dat de spreker uit Amsterdam aanwendt om van den Minister eene bepaalde toezegging in sprekers geest te erlangen, is vroeger menigmalen door andere leden gebezigd. Het is een middel dat elk lid der Kamer voor 1/72 deel kan gebruiken om zijne meening bij de Regering ingang te doen vinden. Hij hoopt dat de Minister juist door eene openhartige verklaring alle onzekerheid ten deze zal doen ophouden, en dat, door eene wettelijke regeling, dergelijk groot beginsel, als het hier geldt, niet dan na rijpe overweging zal worden uitgemaakt.

De heer **van Lynden** vreest dat de discussie van zaturdag jl. niet bevorderlijk zal zijn voor de waardigheid der Kamer. Hij beweert dat de aanval, tegen hem gerigt, onverdiend was, en dat zijn geacht medelid uit Amsterdam daartoe geene aanleiding had gegeven. Van zijne zijde zal hij zich beijveren zich te onthouden van al hetgeen voor zijne geachte medeleden krenkend kan zijn. Wat de zaak betreft, nu in discussie, is hij niet tegen het doen van opmetingen, waartoe het voornemen bestaat, maar hij acht het niet wenschelijk dat vooraf worde bepaald, dat zij tot den hoofdelijken aanslag zullen leiden. Hij erkent dat de heer Kappeyne de letter van de wet voor zich heeft, maar uit de debatten over bedoeld artikel gehouden blijkt toch duidelijk, dat niemand het gevoelen aankleefde, dat nu door gemeld lid wordt voorgestaan. Ook hij vindt zich verpligt den Minister eenige nadere inlichtingen te vragen nopens zijne bedoelingen ten aanzien van de wijze van heffing der landrente in het vervolg, en dus betrekkelijk de regeling die de Minister op het oog heeft, en wat hij zich voorstelt ten aanzien van het bedrag der belasting, door den inlander te dragen. Ook verlangt spr. nadere inlichtingen omtrent de opmetingen die de Minister wil laten doen, en herinnert, dat uit de overgelegde historische schets reeds blijkt, dat men in Indië het doen dier opmetingen, bij het vorderen van zeer aanzienlijke uitgaven, als van een zeer betwistbaar nut beschouwt.

De heer **Heemskerk Azn**, is het, wat de juridieke quaestie betreft, geheel eens met den heer Kappeyne, maar minder met hetgeen dat lid nopens het politieke vraagstuk gezegd heeft. Spreker zou er groot belang in stellen eene bepaalde toezegging van den Minister te erlangen, dat er ten opzigte van de regeling der landrente eene wet zou worden aangeboden. Hij kan niet toegeven, dat er tusschen de landrenten en de tienden eenige overeenkomst zou bestaan. De Minister heeft wel gezegd, dat de invoering van den hoofdelijken aanslag geene revolutie, maar slechts eene restauratie zou zijn. Spreker kan echter aan de invoering van een geheel nieuw stelsel niet den naam van restauratie geven. Ook hij vraagt den Minister nadere inlichtingen omtrent zijne bedoelingen. Is het o. a. 's Ministers bedoeling om den Javaan vollen eigendom van grond te geven? Dan zou het juist dat zijn wat Keizer *Napoleon* in Algiers wil invoeren. Na al hetgeen er over de voornemens des Ministers gezegd is, meent hij dat de regeling der landrente, die de Minister op het oog heeft, diep ingrijpende is in de huishouding der Javaansche maatschappij. Ook zou men die regeling als eene wijziging van het Regerings-reglement kunnen beschouwen.

De heer **van Heukelom** beantwoordt sommige opmerkingen van den laatsten spreker, die hem voorkomen geheel en al onjuist te zijn. Hij zegt daarbij dat, naar hetgeen nu bestaat, de geheele vorm der landrente eigenlijk is eene betaling van huur aan den Souverein. Hij gelooft dat, om tot een degelijk stelsel te komen, men de inzigten van den Minister moet goedkeuren; dan komt men tot eene wezenlijke leiding, tot eene behoorlijke contrôle, tot eene juiste regeling.

De **Minister van Koloniën** zegt dat de heer Godefroi is teruggekomen op de quaestie, of de landrente zal geregeld worden bij de wet of bij eene algemeene verordening, De Min. vraagt verschooning dat hij zich niet waagt aan een juridiek debat, waartoe deze quaestie heeft aanleiding gegeven. Bovendien zegt de heer van Nispen zelf dat *in confesso* de vraag nopens de regeling bij de wet of bij algemeene verordening *ongeprejudicieerd* blijft. Evenwel kan de Min. nog geene bepaalde verklaring afleggen: hij is niet ongeneigd tot eene wettelijke regeling; maar de zaak is in onderzoek, en van den uitslag zal alles afhangen. Hij erkent, dat het een aangelegen punt is, waar zeer overwegende redenen bestaan om het bij de wet te regelen; maar hij kan nog niets toezeggen. Overigens kan hij den heer Godefroi verzekeren dat hij niet bedoeld heeft eenig compromis met hem; hij wilde alleen te kennen geven dat de Min. in het algemeen door eene of andere toezegging aan wien ook, geene transactie mag aangaan om invloed op eene stem uit te oefenen. Wat den heer de Brauw betreft, erkent de Min. met hem, dat het een diep ingrijpende maatregel is; maar het is toch opmerkelijk dat, toen de Minister als lid der Kamer de tusschenkomst der hoofden zoo zeer bestreed, men daartegen van conservatieve zijde opkwam, als zijnde van ondergeschikten aard, terwijl men nu tot de erkentenis komt dat dit het hart der quaestie is. Toen was het eene fictie, *nu* beheerscht het al het overige. Dat is ook zoo, maar daarom is de Minister blijde dat de quaestie nu weer op het goede terrein is gekomen. Het is geene fictie meer; het is het hart der quaestie. Voor het overige doet het den Minister genoegen dat de handeling die gepleegd is (de opname) algemeene goedkeuring heeft ondervonden. De heer de Brauw zegt ook, dat de dessa-aanslag eenvoudig is en veel beter dan de aanraking met iederen Javaan. De Minister zal dit niet tegenspreken, maar belet dit de hervorming? Dat er meer ambtenaren noodig zullen zijn, dit heeft hij ook gezegd in de nota over de opmetingen in Cheribon en Banjoemaas. Maar het voorname argument voor de hervorming is de billijke en evenredige verdeeling der landrente en den inlander te vrijwaren tegen knevelarij, ook wegens den duren pligt, deswege bij art. art. 55 Reg.-regl. opgelegd. De heer de Brauw heeft, even als onlangs de heer Mijer gezegd: „pas op", alsof de Minister de gemeentebesturen op zijde wilde schuiven. Donderdag jl. heeft de Minister dat reeds wedersproken; zelfs is het zijne bedoeling niet den Europeschen ambtenaar in verbinding met de inlandsche huishouding te brengen; maar het doel is om voor het oogenblik veel meer onder-collecteurs aan te stellen en onder hun toezigt den aanslag om te slaan.

Wil men nu een bewijs hoe de landrente in practijk wordt gebragt? De Regering ontvangt alle besluiten uit Indië, en nu is, zegt de Minister, een besluit van 21 mei 1862, n.° 4, pas bij mij ontvangen. En wat behelst dat? Een resident van .... stelt aan den Gouverneur-Generaal voor, omdat een dessahoofd is weggeloopen met de landrente, deze *nog eens* te heffen. De Gouverneur-Generaal heeft dit afgeslagen en te kennen gegeven dat dit volstrekt niet geschieden mogt. Bij zulk een voorbeeld, vraagt de Minister, mag men nu nog voor de barrière blijven staan en hervorming uitstellen? Hij kan er niet genoeg op wijzen dat niets dan willekeur, en anders niet, voorzit bij de berekening en den aanslag der landrente. Er is geen behoorlijke contrôle deswege.

Wat het landbezit aangaat, de Minister kan zich niet in de regtsgeleerde twisten tusschen de mannen van het vak inlaten over den aard van dat landbezit. Hij moet doen opmerken dat zij in Indië ook wel bestaan, maar dat die quaestie aldaar meer als eene oudheidkundige curiositeit dan als een vraagstuk van practisch belang wordt beschouwd. Dit is met hem, Minister, ook zoo 't geval. Of ik zeg: dat land is mijn eigendom, maar gij betaalt zoo veel aan arbeid en landrente; of ik zeg: het is uw eigendom maar gij brengt dit op voor den souverein, — zal in de praktijk wel op hetzelfde nederkomen.

Nu zegt men wel: wij zullen met iederen dessabewoner in aanraking komen; maar de Javaan zal, wanneer de aanslag billijk geschied is, blijde zijn als hij er van af is.

Er is ook veel gesproken van dat hoog geroemd prestige der hoofden. Doch de Minister meent dat die meer in de verbeelding bestaat; want men vergeet dat die hoofden hun gezag alleen en uitsluitend aan de aanstelling van het Nederl. gouvernement te danken hebben. Als de Javaansche bevolking nu gekneveld wordt, is zij tevreden. En wat de dorpshoofden betreft, hun gezag was zoodanig, dat men in 1819 het besluit nam om ze te verbieden dat ze niet meer mogten doen afranzelen aan de paal. Zij worden ontslagen, als zij niet genoeg nagaan de cultures, de heerendiensten enz. De Minister brengt voorbeelden bij, ten betooge dat die hoofden geheel van ons afhankelijk zijn. Hij heeft elf jaren de Javaansche huishouding bijgewoond en in beide laatste jaren die huishouding onderzocht met het doel om hier (de Minister wijst op de banken der leden) en niet aan de Ministers tafel plaats te nemen, en hij kan verzekeren dat hij die zaken naauwkeurig kent.

Wat aangaat het gezegde door den heer van Nispen, in verband tot de behoefte aan wettelijke regeling waar dit blijkt, zoo geeft de Minister dit toe, maar geenszins, dat art. 59 kan meêbrengen 's Ministers overtuiging te dwingen. Dat zou hij nimmer kunnen toelaten. Liever ruimde hij zijne plaats in.

Wat betreft den heer van Lynden, die vroeg wat de opbrengst van den veranderden aanslag der landrente zijn zou, antwoordt de Minister, met verwijzing naar de Nota en de berekeningen over Banjoemaas en Cheribon, daarin voorkomende: daar heeft men reeds een maatstaf.

De heer Heemskerk Az. is reeds door den heer van Heukelom beantwoord, en op de vraag, wat gebeuren zal met den aanslag, als er een slecht jaar geweest is, zegt de Minister: dan zal er afschrijving plaats hebben. — De Minister heeft ook niet gezegd dat de aanslag hoofdelijk zal zijn, hij beroept zich op zijne rede van donderdag jl.; hij wijst er ook op dat de Europesche ambtenaren niet dadelijk in aanraking met de inlanders behoeven te komen. Men kan ook zeer goed met de hoofden den aanslag regelen, afgescheiden van de quaestie van het Europesche landbezit. En als de heer de Brauw zegt, dat bij de nieuwe regeling de inlanders zullen worden *taillable à la merci*, dan wil de Minister wel weten hoe die spreker den tegenwoordigen toestand bestempelt.

De heer **de Brauw** beantwoordt den heer Kappeyne en betwijfelt of hij wel logisch in zijne uitlegging van al. 3 art. 59 Reg.-reglt. is te werk gegaan.

Voor het overige licht hij een paar punten uit zijne vorige rede toe, ter wederlegging van die des Ministers, en doet uitkomen, dat de Minister toch ook zelf erkent dat de verandering in het stelsel der landrente een ingrijpende maatregel is, zoodat ook hij gelooft, dat die valt in de termen van „wettelijke regeling." De Minister zeide, dat de zaak nog ligt in het verschiet en hij zal overwegen of hij 't onderwerp bij de wet zal regelen. Natuurlijk berust spreker daarin, maar hij blijft toch bezorgdheid koesteren nopens den maatregel zelf ten aanzien der Indische huishouding.

De heer **Godefroi** neemt acte van de verklaringen van den Minister, dat bij hem overwegende bezwaren bestaan om de zaak der landrente bij de wet te regelen. Als spreker intusschen die verklaringen in verband brengt met de politiek van den Minister, volgens welke wettelijke regeling een hoofdpunt moet zijn, dan twijfelt spreker geen oogenblik of de Minister zal tot eene wettelijke regeling van het beginsel van aanslag moeten komen, zoo hij daarop de herziening van het belastingstelsel wil vestigen. Naar zijne overtuiging kunnen de hoofdpunten van de koloniale politiek van den Minister niet bekend worden, veel min beslist bij een onvoldoend debat over de begrooting. Dit kan alleen het geval zijn door eene wettelijke regeling van de voornaamste onderwerpen, waarom hij blijft aandringen op de wettelijke regeling van het vraagstuk der landrente. Voorts beantwoordt spr. den heer Kappeyne, en bestrijdt diens meening dat het Regerings-reglement geene wettelijke regeling van de zaak der landrente zou vorderen. Zoo lang onder het woord „algemeene verordening" in art. 59 ook kan begrepen worden de wet, zoo lang is de uitsluiting der wet ook minder juist. Spr. gelooft dat de heer Kappeyne zich aan inconsequentie heeft schuldig gemaakt. Want terwijl dat lid spr. verwijt, dat hij zich aan de beraadslagingen over het artikel heeft gehouden, komt het geheele betoog van den heer Kappeyne juist neder op de redevoering van den voorsteller van het amendement, den heer van Nispen. Spr. houdt zich aan den tekst der wet; al. 1 zou geheel overbodig zijn, zoo niet het wettelijk beginsel ten grondslag lag. Daarvan kan niet worden afgeweken, zonder inbreuk te maken op de wet.

De heer **Mijer** erkent de veeljarige ondervinding van den Minister, en hij beschouwt hem als zoodanig dan ook als deskundige, maar dit moet niet te ver gaan, en daaruit moet niet worden afgeleid dat de Minister alleen alles zou weten. Hoofdambtenaren die jaren lang in die streken hebben doorgebragt, hebben ook ondervinding en kennis verkregen, waarop spr. zich mag beroepen. Hij gelooft dat het voor dezen Minister van het hoogste belang is om de zaak der landrente bij de wet te regelen. Wel is spr. geen groot voorstander van regeling bij de wet, maar wanneer het blijkt dat daaraan behoefte bestaat, dan moet daartoe worden overgegaan. Naar zijne meening moest de Min. die behoefte aan wettelijke regeling ten deze wel erkennen. Bovendien wil hij den Min. gevraagd hebben, of er geen naauw verband bestaat tusschen de regeling van de cultures, de heerendiensten en de landrente. Nu ligt het in den geest van den Minister de cultures bij de wet te regelen, en dan moet daaruit noodwendig voortvloeijen dat dit ook met de landrente het geval zij.

De heer **Kappeyne van de Coppello** verdedigt zich tegen de opmerkingen van den heer Godefroi. Hij ontkent geenzins dat regeling van de zaak der landrente bij de wet *kan* geschieden, maar hij ontkent dat dit bij de wet *moet* plaats vinden. Voorts doet hij opmerken dat het voormalig lid uit Maastricht, de heer Thorbecke, het oorspronkelijk artikel, door de Regering voorgedragen, had bestreden; dat de heer van Nispen toen een amendement heeft voorgesteld, waarover geen discussie werd gevoerd, maar dat het uit de toelichting van dat amendement bleek dat de heer van Nispen het geheel onbeslist wenschte te laten of de zaak zou worden geregeld bij de wet, een Koninklijk besluit of eene koloniale ordonnantie. In dien geest is het artikel aangenomen. Wat de politieke quaestie betreft, is hij het volkomen eens dat elk afgevaardigde het regt heeft om de koorden van de beurs toe te halen, en dat dit is eene zaak tusschen hem en zijn geweten. Maar hij houdt zijne overtuiging vol, dat een Minister die

in het Parlement staat, niet de kunst verstaan moet om te parlementeren, en dat hij vooral van den Minister van Kolonien niet verwacht dat hij toezeggingen doet, ten einde een paar stemmen meer ten voordeele van zijne begrooting te verwerven.

De heer **van Lijnden** heeft ook den Minister beantwoord, en zich tot staving van zijne meening beroepen op het gevoelen van den heer Rochussen, dat te der tijd door niemand werd wedersproken.

De heer **van Nispen tot Sevenaer** vertrouwt dat de heer Kappeyne tot eene andere overtuiging zal komen, als dat lid de rede van den voormaligen afgevaardigde uit Maastricht zal nagaan. De heer Thorbecke wilde juist regeling bij de wet. En om aan dit verlangen te gemoet te komen, werd het amendement voorgesteld. Overigens handhaaft spreker het regt van den vertegenwoordiger om zijne stem over eene begrooting en over elk ontwerp van bepaalde toezeggingen afhankelijk te maken.

De **Min. van Kolonien** heeft de sprekers nader beantwoord en zijn gevoelen verder toegelicht. Hij geeft het volkomen toe dat hoofdambtenaren in Indië rijk in ondervinding en kennis kunnen zijn, maar dit neemt niet weg dat ook anderen die ondervinding hebben kunnen verkrijgen. Hij ontkent volstrekt het verband niet tusschen cultures, heerendiensten en landrente. Er is in de Kamer altijd alleen over wettelijke regeling van de cultures gesproken. Maar het bedoelde verband is toch niet zoodanig dat de cultures niet alleen bij de wet geregeld zouden kunnen worden.

Hierop zijn de beraadslagingen over § 3 (landrente) gesloten.

§ 8. (Kina-cultuur).

De heer **Gevers Deynoot** doet te dien aanzien eenige vragen aan den Minister, in verband met hetgeen in de gewisselde stukken voorkomt. Sedert jaren is het rapport te dezer zake bij het Ministerie aanhangig, en het is hem gebleken dat er nopens deze aangelegenheid groot verschil van gevoelen bestaat. Hij gelooft dat het wenschelijk is dat er te dien aanzien onderzoek en beslissing plaats vinde.

De heer **van Eck** vereenigt zich met den wensch van den vorigen spreker, dat er een onderzoek worde gehouden, en dat de rapporten, die bij het Ministerie mogten zijn ingekomen, worden overgelegd. Hij verwacht toch dat daaruit licht zal geboren worden. Hij heeft wel gehoord dat de Pahudiana een boom is die veel kina zal opleveren, maar daaruit blijkt nog geenszins dat die de beste soort zijn zou.

De heer **IJssérda** vestigt, zonder zich partij te stellen, de aandacht der Regering op het belang eener goede keuze in de soorten welke in onze Oost-Indische bezittingen zullen aangeplant worden, en dat zoowel in het belang van Moederland als van koloniën. Dergelijke belangrijke zaak mag niet opgeofferd worden aan personele twisten tusschen twee geleerden. De praktische blik van dezen Minister waarborgt hem dat dit niet geschieden zal.

De **Minister van Kolonien** verklaart dat de stukken niet voor overlegging vatbaar zijn, wegens den fellen toon die daarin heerscht; hij zal echter zien een soort verslag er uit te laten maken, hetgeen ook niet gemakkelijk is, omdat dit door deskundigen moet geschieden. Bovendien weet men wat de gevolgen zijn van geleerden twisten. De Minister heeft dadelijk aan den Gouverneur-Generaal geschreven. Hij wil niet dat er voor of tegen de Pahudiana partij worde getrokken, maar hij wil dat er onderzoek plaats hebbe, en proeven met het gehalte worden genomen, die van tijd tot tijd herhaald moeten worden.

Na nog eenige woordenwisseling wordt de discussie over deze § gesloten.

De §§ 9, 10 en 11 (katoen-cultuur, [illegible] en aankoop van het landgoed Sambang) geven tot geene discussie aanleiding.

§ 12 (consignatiestelsel).

De heer **Blom** voert daarover het woord.

Bij het vergevorderd uur wordt de voortzetting der beraadslagingen bepaald op morgen ochtend ten 11 ure.

Aan de Tweede Kamer is ter overweging voorgelegd een wetsontwerp, strekkende tot goedkeuring eener ruiling tusschen den Staat en de gemeente Amsterdam, waarbij aan die gemeente afstand wordt gedaan van een aan den Staat toebehoorend woonhuis c. a. aldaar, op de Heerengracht bij de Brouwersgracht, vroeger in gebruik geweest bij de Ned. Handel-Maatschappij, en door genoemde gemeente afstand wordt gedaan van het haar toebehoorend gebouw, waarin de zetels der regterlijke collegien aldaar zijn gevestigd.

Door deze ruiling ontstaat de gewenschte mogelijkheid om te Amsterdam al de regterlijke instellingen aldaar, namelijk het provinciaal geregtshof, de arrondissements-regtbank en de vier kantongeregten, in één en hetzelfde gebouw vereenigd te vinden, zullende de stads-bibliotheek, thans in een gedeelte van het paleis van justitie gevestigd, naar het gebouw op de Heerengracht worden overgebragt en de zetels van twee kantongeregten van het raadhuis naar het paleis van justitie worden verplaatst.

Bij het onderzoek in de afdeelingen der Tweede Kamer werden ten aanzien van het wetsvoorstel zelf tot onteigening ten behoeve van den spoorweg van *Boxtel* naar *Helmond* geene bedenkingen ingebragt.

In ééne afdeeling werd, ter gelegenheid van dat onderzoek, twijfel geopperd, of over het algemeen aan de Staatsspoorwegen wel met al dien ijver en dat overleg wordt gewerkt, die men zoowel in het publiek belang als in het meer bepaald finantieel voordeel van den Staat zou wenschen betracht te zien. Hoe eerder toch de exploitatie aangevangen zij, en nieuwe baanvakken aan de geëxploiteerde gedeelten toegevoegd kunnen worden, zooveel te spoediger zal ook het publiek van die wegen nut trekken, en in den regel het bestede kapitaal ophouden renteloos te zijn. Het is mitsdien niet alleen wenschelijk met den meest mogelijken spoed te arbeiden, maar dien arbeid tevens zoo te leiden dat, altijd behoudens het voorschrift van art. 3 der wet van 18 augustus 1860 (Staatsblad n.° 45), de meeste kracht besteed worde aan gedeelten die onmiddellijk aan het afgewerkte aansluiten. De uitdrukking van dien wensch scheen vooral niet overbodig, wanneer men het oog vestigde op de uitkomsten door eene particuliere maatschappij (zie het rapport omtrent de werken van aanleg van den Centraal-spoorweg in de Staats-Courant van 20 mei) te gelijker tijd verkregen, terwijl toch voor den Staat insonderheid noch in het ontbreken van kapitaal — dat steeds ruim voorhanden is — noch in gebrek aan personeel grond voor langzamere vordering kan gelegen zijn.

Meer algemeen was het verlangen naar inlichting omtrent de aansluiting der zuidelijke spoorweglijn. Onder herinnering dat deze lijn hoofdzakelijk de strekking heeft om onze Maassteden en zuidelijke havens *langs den kortsten weg* met den linker Rijnoever te verbinden, stelde men er prijs op zoo mogelijk eenige mededeeling te ontvangen omtrent de voorgenomen rigting van den weg van Venlo naar de grenzen en het aansluitingspunt met de Pruissische banen van den linker Rijnoever. Ook verlangde men te vernemen, of er uitzigt bestaat op eene spoedige verbinding met de noordelijke lijnen over Rotterdam. Langdurige vertraging dezer laatste verbinding zou schadelijk kunnen terugwerken èn op de exploitatie der zuidelijke lijn èn op de handelsbelangen der Maassteden, die daardoor welligt de onaangename ondervinding zouden kunnen opdoen, dat Antwerpen voor zijn transito naar Noord-Duitschland eerder dan zij in het genot der Nederlandsche spoorwegen kwam, wat zeker niet in het voordeel der evengenoemde steden zoude wezen. De Commissie, door de Regering belast met de taak haar bij de keuze der rigting Rotterdam-Dordrecht nader voor te lichten, heeft, naar men verneemt, dezer dagen haar uitvoerig verslag in handen der Regering gesteld. Men vertrouwt alzoo dat deze bij magte is, thans eene beslissing te nemen en daarvan wel mededeeling aan de Kamer zal willen doen.

Door den Min. van Binnenl. Zaken is hierop het volgende geantwoord:

„De werken der Staatsspoorwegen worden, zooveel de Minister kan nagaan, met al den spoed dien de taak gedoogt voortgezet, maar tevens met overleg. Aan de zucht tot bespoediging mag degelijk onderzoek niet worden opgeofferd. En velerlei onderzoek dient telkens vooraf te gaan. Dit geldt vooral het bepalen der rigting; een hoofdpunt dat opnemingen eischt van allerlei aard. Bij het onderzoek van het terrein komt de overweging der belangen van het verkeer. Zoo het wenschelijk is met den meesten spoed te arbeiden, die belangen van het verkeer, niet enkel belangen van het oogenblik, vorderen dat eene goede keuze zooveel mogelijk verzekerd zij. Twijfel, of met den noodigen spoed wordt voortgegaan, kan er, zoo op het gezegde wordt gelet, bij hetgeen thans reeds aan de verschillende lijnen is tot stand gebragt, niet zijn. Evenmin twijfel omtrent de wijze waarop wordt gewerkt. Trouwens wat met de leiding van den arbeid, waarvan het Verslag gewaagt, bedoeld wordt, is niet duidelijk. Art. 3 der wet van 18 augustus 1860 wijst de punten aan waar moet worden begonnen, en van die punten af moet het werk met gelijke kracht in de verschillende rigtingen worden voortgezet.

„In het Verslag wordt op de uitkomsten gewezen, welke te gelijker tijd door eene particuliere Maatschappij zijn verkregen. Het geldt hier ééne lijn van matige lengte à *forfait* aangenomen; van Staatswege moet op acht punten te gelijk worden gewerkt. Het behoeft daarenboven geen betoog, dat eene Maatschappij, niet belemmerd door voorschriften van finantieel en administratief beheer, vooral zoo zij geen geld heeft te ontzien, en, gelijk hier, in de gelegenheid is buitenlandsche werkkrachten te hulp te roepen, veel spoediger kan werken dan eene publieke administratie.

„De rigting van den Staatsspoorweg tusschen Venlo en de grenzen is onderzocht. Tweeërlei rigting is daarbij hoofdzakelijk ter sprake gekomen. De rigting naar Viersen, over de hoogten en kostbaar, en de rigting naar Wankum langs den voet der hoogten, welke de voorkeur schijnt te verdienen. Onderscheiden ontwerpen van verbinding van den Staatsspoorweg aan de Pruissische banen zijn gemaakt en aanvragen om concessie zoowel in Pruissen als hier te Lande ingediend. Zoo de rigting langs de hoogten voor den Staatsspoorweg wordt aangenomen, zal gelegenheid zijn voor de aansluiting naar Kempen; de aansluiting naar Viersen, over de hoogten, kan dan welligt aan de particuliere industrie worden overgelaten. In Pruissen, waar het vroegere bezwaar tegen de aansluiting langs Venlo is vervallen, wordt thans een groote aandrang tot verbinding ondervonden.

„Wat den Staatsspoorweg van Rotterdam langs Dordrecht aangaat, het Verslag, waarop hier ter plaatse wordt gedoeld, is ontvangen. De voorloopige instructie der mogelijke [illegible] gesloten worden, waarna de beslissing niet lang op zich zal laten wachten."

Bij het onderzoek in de afdeelingen der Tweede Kamer van het wetsontwerp tot verlenging, met drie jaren, van den termijn, binnen welken tot verzekering van den accijns op de suiker, uit beetwortelen gewonnen, wettelijke bepalingen moeten worden vastgesteld, heeft men tegen deze langdurige vertraging bezwaar gemaakt. Men kan niet inzien, dat de Regering, door zoo lang te wachten, zich op een beter standpunt zou plaatsen. Wilde men op algemeene uitkomsten afgaan, men zou na het verloop der drie jaren, wanneer het aantal fabrieken waarschijnlijk aanmerkelijk vermeerderd zal zijn, nagenoeg in denzelfden toestand van onzekerheid verkeeren als op dit oogenblik, en dus eene nieuwe termijnsverlenging moeten uitlokken. Niemand behoeft men voor het vaststellen der definitieve regeling uitsluitend met de hier te Lande verkregen ondervinding te rade te gaan. Wat daarvan zij, vele leden hielden het voor onbetwistbaar, dat de beetwortelsuiker-fabrieken thans hier te Lande dubbele bescherming genieten. Ook om dien stand van zaken te doen ophouden wenschten deze leden de termijns-verlenging tot één jaar beperkt te zien. Eenige leden meenden intusschen uit een oogpunt van billijkheid, dat bij het vaststellen van nieuwe bepalingen minstens een termijn van één jaar behoort te worden gesteld voor de in-werking-treding.

In sommige afdeelingen had, naar aanleiding van de tegenwoordige wet, eene gedachtenwisseling plaats over het stelsel bij de definitieve regeling der heffing van den accijns op de beetwortelsuiker aan te nemen. Sommigen stelden daarbij op den voorgrond, dat, zelfs indien men voor een oogenblik vergeten kon, dat bescherming van een bepaalden tak van nijverheid met de hier te Lande gevolgde Regerings-beginselen strijdt, de fabrieken van beetwortel-suiker voor zoodanige bescherming in geenen deele in aanmerking komen. Andere leden, zonder daarom de beetwortelsuikerfabrieken te zeer in bescherming te willen nemen, merkten aan, dat in de voorstelling, als of de beetwortel-teelt de gronden zoozeer uitput, overdrijving heerscht. Het daaruit te vreezen nadeel is, gelijk de ondervinding leert, door verwisseling van gronden en oordeelkundige bemesting grootendeels te voorkomen. In weerwil van dit verschil van gevoelen, waren de leden, die zich over dit punt uitlieten, het daaromtrent eens, dat bij de definitieve regeling dezer zaak daarnaar moet worden gestreefd, dat de accijns op de beetwortel-suiker geheel en al gelijkstond met die op de koloniale suikeren, dat dit tot nu toe geenszins het geval is; andere leden meenden evenwel, dat bij de definitieve regeling dezer zaak aan geheel het denkbeeld om het beetwortelsap te belasten vooral moest worden gedacht.

Het wetsontwerp tot opheffing van het fonds tot onderstand van bejaarde en gebrekkige opzieners der jagt en visscherij en van hunne weduwen en weezen vond, wat het hoofddenkbeeld betreft, bij het onderzoek in de afdeelingen der Tweede Kamer nagenoeg algemeen bijval. Met de Regering acht men het voortdurend bestaan van dergelijke bijzondere fondsen niet raadzaam. Intusschen wenschte men eenigzins nader te worden ingelicht omtrent de geldelijke lasten, die ten gevolge dezer wet op den Staat zullen worden gelegd.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.